Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
JEANA RICHARDA DE LA TOUR
přednesené dne 12. května 2021 [1]

**Věc C-91/20**

**LW**
**proti**
**Bundesrepublik Deutschland**

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správní soud, Německo)]

„Řízení o předběžné otázce – Prostor svobody, bezpečnosti a práva – Směrnice 2011/95/EU – Normy týkající se přiznání mezinárodní ochrany a obsahu takové ochrany – Článek 23 odst. 2 – Zachování celistvosti rodiny osoby požívající mezinárodní ochrany – Výhody poskytované rodinným příslušníkům nesplňujícím podmínky nezbytné pro přiznání mezinárodní ochrany – Článek 3 – Příznivější normy – Vnitrostátní ustanovení, které rozšiřuje mezinárodní ochranu na nezletilé dítě osoby požívající mezinárodní ochrany – Dítě mající státní příslušnost jiné země, na jejíž ochranu má nárok – Zásada subsidiarity mezinárodní ochrany“

## I. Úvod

1. V průběhu posledních let byla otázka uprchlíků a jejich přijímání zdrojem občas i výrazného napětí mezi členskými státy. Hromadný a náhlý příliv uprchlíků k branám Evropské unie znatelně otřásl některými hodnotami, na kterých je Unie založena, a mohl vést k tomu, že se členské státy uzavřely do sebe.

2. Přitom již na Evropské radě v Tampere konané ve dnech 15. a 16. října 1999 se členské státy dohodly, že budou usilovat o vytvoření společného evropského azylového systému, založeného na úplném uplatňování a začlenění Úmluvy o právním postavení uprchlíků, která byla podepsána v Ženevě dne 28. července 1951 [2]. Jako jeden z nástrojů nezbytných k provádění tohoto programu přijaly Evropský parlament a Rada Evropské unie směrnici 2011/95/EU [3], jejímž jedním z hlavních cílů je „zajistit, aby členské státy používaly společná kritéria pro zjišťování totožnosti osob, které

[1] – Původní jazyk: francouzština.

[2] – Úmluva vstoupila v platnost dne 22. dubna 1954 [*Recueil des traités des Nations unies*, sv. 189, s. 150, č. 2545 (1954)], dále jen „Ženevská úmluva. Tato úmluva byla doplněna Protokolem týkajícím se právního postavení uprchlíků, který byl uzavřen v New Yorku dne 31. ledna 1967 a vstoupil v platnost dne 4. října 1967 (dále jen „Protokol z roku 1967“).

[3] – Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (Úř. věst. 2011, L 337, s. 9).

mezinárodní ochranu skutečně potřebují“ [4], a tak zejména „napomoci omezení druhotného pohybu žadatelů o mezinárodní ochranu mezi členskými státy způsobeného [výhradně] rozdíly mezi [jejich] právními předpisy“ [5].

3. V projednávané věci je Soudnímu dvoru kladena otázka, zda unijní právo a zejména směrnice 2011/95 umožňuje členskému státu, aby s cílem zaručit zachování celistvosti rodiny uprchlíka přijal právní úpravu, podle které příslušný vnitrostátní orgán přizná stejnou mezinárodní ochranu nezletilému dítěti tohoto uprchlíka, aniž provedl individuální posouzení situace, ve které se tato nezletilá osoba nachází, a bez ohledu na to, zda potřebuje mezinárodní ochranu ve smyslu uvedené směrnice.

4. Tato otázka vyvstala v rámci sporu mezi LW, dítětem tuniské státní příslušnosti, a Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Spolkový úřad pro migraci a uprchlíky, Německo, dále jen „Úřad“) ve věci rozhodnutí, kterým Úřad odmítl přiznat LW postavení uprchlíka přiznané jeho otci syrského původu. Úřad měl za to, že toto dítě nesplňuje hmotněprávní podmínky pro přiznání takového postavení a že se může domáhat vnitrostátní ochrany v zemi původu.

5. Soudní dvůr bude muset v této věci rozhodnout, do jaké míry může členský stát využít prostoru pro uvážení, který mu přiznává článek 3 směrnice 2011/95, aby rozšířil okruh osob požívajících mezinárodní ochrany na rodinné příslušníky uprchlíka či osoby požívající doplňkové ochrany, a to za účelem zaručení zachování celistvosti jejich rodiny. Předmětná věc se tedy týká klasického problému vyvažování jednotlivých základních cílů, a sice cíle spočívajícího v zaručení práva na azyl a cíle zajistit respektování rodinného života osoby požívající mezinárodní ochrany, potřeby těchto cílů dosáhnout a otázky, zda je možné tak učinit, aniž by došlo k zásahu do oblastí vlastních každému z režimů, které unijní normotvůrce za tím účelem zavedl.

6. Upřesnění, které musí Soudní dvůr v tomto ohledu poskytnout, je nezbytné pro soudržné a jednotné uplatňování ve všech členských státech, jednak kritérií pro získání mezinárodní ochrany, jak jsou definována unijním právem, jakož i v systému Ženevské úmluvy, a jednak práv a výhod spojených s přiznáním mezinárodní ochrany. Je tudíž nezbytné podat jasný výklad článku 3 směrnice 2011/95, aby členské státy nedisponovaly příliš velkým prostorem pro uvážení při udělení či neudělení mezinárodní ochrany [6].

7. V tomto stanovisku navrhnu Soudnímu dvoru, aby rozhodl, že článek 3 ani čl. 23 odst. 2 směrnice 2011/95 členskému státu neumožňují, aby přijal právní úpravu, podle které má příslušný vnitrostátní orgán zaručit zachování celistvosti rodiny osoby požívající mezinárodní ochrany, a to rozšířením této ochrany na nezletilé dítě této osoby, aniž tento orgán provede individuální posouzení žádosti a bez ohledu na to, zda situace tohoto dítěte svědčí o existenci potřeby mezinárodní ochrany či má vazbu na logiku mezinárodní ochrany.

8. Mám totiž za to, že unijní normotvůrce vybavil společný evropský azylový systém souborem právních nástrojů, které umožňují chránit rodinný život uprchlíka a osoby požívající doplňkové ochrany, jakož i zaručit ochranu nejlepších zájmů dítěte, aniž by bylo nutné ohrozit jednotnou povahu postavení, která poskytuje mezinárodní ochrana, a zejména harmonizaci, kterou unijní normotvůrce zavádí ohledně podmínek pro přiznání mezinárodní ochrany a jejího obsahu.

4 – Bod 12 odůvodnění této směrnice.

5 – Bod 13 odůvodnění této směrnice.

6 – Viz zejména rozsudek ze dne 17. prosince 2020, Komise v. Maďarsko (Přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu) (C-808/18, EU:C:2020:1029).

## II. Právní rámec

### A. Mezinárodní právo

9. Článek 1 oddíl A odst. 2 Ženevské úmluvy stanoví, že se pojem „uprchlík“ vztahuje na kteroukoli osobu, jež:

„[…] se nachází mimo svou vlast [zemi svého státního občanství] a má oprávněné obavy před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů, je neschopna přijmout nebo, vzhledem ke shora uvedeným obavám, odmítá ochranu své vlasti; totéž platí pro osobu bez státní příslušnosti, která se nachází mimo zemi svého dosavadního pobytu následkem shora zmíněných událostí a vzhledem ke shora uvedeným obavám se tam nechce nebo nemůže vrátit“.

V případě osoby mající několik státních občanství, pojem ‚země jeho [zemi svého] státního občanství‘ se týká všech zemí, jejichž je státním občanem; žádná osoba však nebude považována za zbavenou ochrany země své příslušnosti, pokud se bez závažného důvodu založeného na oprávněných obavách vzdala ochrany jedné ze zemí svého státního občanství.“

### B. Unijní právo

10. Podle čl. 78 odst. 1 SFEU a článku 18 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“) je společný evropský azylový systém, jehož je směrnice 2011/95 součástí, založen na úplném uplatňování a začlenění Ženevské úmluvy.

11. Body 4, 5, 9, 12, 14 a 36 odůvodnění směrnice 2011/95 zní takto:

„(4) Ženevská úmluva a protokol [z roku 1967] jsou základem mezinárodního právního režimu na ochranu uprchlíků.

(5) Podle závěrů z Tampere by měl společný evropský azylový systém v krátké době rovněž zahrnovat sblížení předpisů o přiznávání postavení uprchlíka a o obsahu postavení uprchlíka.

[…]

(9) Ve Stockholmském programu Evropská rada potvrdila svůj závazek dostát cíli, jímž je vytvořit v souladu s článkem 78 [SFEU] […] společný prostor ochrany a solidarity založený na společném azylovém řízení a jednotném statusu osob, jimž byla poskytnuta mezinárodní ochrana.

[…]

(12) Hlavním cílem této směrnice je na jedné straně zajistit, aby členské státy používaly společná kritéria pro zjišťování totožnosti osob, které mezinárodní ochranu skutečně potřebují, a na druhé straně zajistit minimální úroveň výhod poskytovaných uvedeným osobám ve všech členských státech.

[…]

(14) Členské státy jsou oprávněny přijmout nebo zachovat příznivější ustanovení pro státní příslušníky třetích zemí a osoby bez státní příslušnosti žádající členský stát o mezinárodní ochranu, než jsou normy stanovené v této směrnici, pokud se má za to, že taková žádost je podána z toho důvodu, že dotyčná osoba je buď uprchlíkem ve smyslu čl. 1 odst. A Ženevské úmluvy, nebo osobou, která má nárok na doplňkovou ochranu.

[…]

(36) Rodinní příslušníci jsou již z důvodu svého příbuzenského vztahu k uprchlíkovi zpravidla vystaveni pronásledování takovým způsobem, který by mohl být důvodem pro přiznání postavení uprchlíka.“

12. Článek 1, který je součástí kapitoly I směrnice 2011/95, nadepsané „Obecná ustanovení“, stanoví:

„Účelem této směrnice je stanovit normy, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, jednotný status pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a obsah poskytnuté ochrany.“

13. Článek 2 směrnice 2011/95 definuje následující pojmy takto:

„[…]

d) ‚uprchlíkem‘ [se rozumí] státní příslušník třetí země, který se v důsledku oprávněných obav před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů nachází mimo zemi své státní příslušnosti a je neschopen přijmout, nebo vzhledem ke shora uvedeným obavám odmítá ochranu dotyčné země, nebo osoba bez státní příslušnosti, která se ze stejných shora uvedených důvodů nachází mimo zemi svého dosavadního pobytu, která vzhledem ke shora uvedeným obavám se tam nechce nebo nemůže vrátit a na kterou se nevztahuje článek 12;

[…]

f) ‚osobou, která má nárok na doplňkovou ochranu‘ [se rozumí] státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti, která nesplňuje podmínky pro uznání za uprchlíka, ale u které existují závažné důvody se domnívat, že pokud by se vrátila do země svého původu, nebo v případě osoby bez státní příslušnosti do země svého dosavadního pobytu, byla by vystavena reálné hrozbě, že utrpí vážnou újmu uvedenou v článku 15, a na kterou se nevztahuje čl. 17 odst. 1 a 2, přičemž tato osoba nemůže nebo vzhledem ke shora uvedené hrozbě nechce přijmout ochranu dotyčné země;

[…]

j) ‚rodinnými příslušníky‘ [se rozumí] tito členové rodiny osoby požívající mezinárodní ochrany, kteří se zdržují v souvislosti se žádostí o mezinárodní ochranu ve stejném členském státě, pokud tato rodina existovala již v zemi původu:

– manžel nebo manželka osoby požívající mezinárodní ochrany anebo její nesezdaný partner či partnerka, se kterým žije v trvalém vztahu […],

– nezletilé děti párů uvedených v první odrážce nebo osoby požívající mezinárodní ochrany, pokud jsou svobodné, bez ohledu na to, zda se jedná o děti manželské, nemanželské nebo osvojené ve smyslu vnitrostátního práva,

– otec, matka nebo jiný dospělý, jenž podle práva nebo praxe dotyčného členského státu odpovídá za osobu požívající mezinárodní ochrany […],

[…]“

14. Článek 3 této směrnice zní:

„Členské státy mohou zavést nebo zachovávat příznivější normy pro určování osob splňujících podmínky pro získání postavení uprchlíka nebo osob, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a pro určování obsahu mezinárodní ochrany, jsou-li slučitelné s touto směrnicí.“

15. V rámci kapitoly VII uvedené směrnice, nadepsané „Obsah mezinárodní ochrany“, čl. 23 odst. 1 a 2 stanoví:

„1. Členské státy zajistí, aby mohla být zachována celistvost rodiny.

2. Členské státy zajistí, aby rodinní příslušníci osoby požívající mezinárodní ochrany, kteří sami nesplňují podmínky pro získání takové ochrany, měli nárok na výhody uvedené v článcích 24 až 35, podle vnitrostátních postupů, a pokud je to slučitelné s osobním právním postavením rodinného příslušníka.“

16. Články 24 až 35 směrnice 2011/95 zakotvují jednotlivá práva a výhody přiznané osobě požívající mezinárodní ochrany, jakož i jejím rodinným příslušníkům na základě čl. 23 odst. 2 této směrnice.

## C. Německé právo

17. Ustanovení § 3 odst. 1 Asylgesetz (zákon o azylu), ve znění zveřejněném dne 2. září 2008[7] a naposledy změněném § 48 zákona ze dne 20. listopadu 2019[8], stanoví:

„(1) Cizinec je uprchlíkem ve smyslu [Ženevské] úmluvy, pokud

1. má oprávněné obavy před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských, národnostních nebo z důvodů svého politického přesvědčení či své příslušnosti k určitým společenským vrstvám,

2. se nachází mimo zemi (zemi původu),

   a) jejímž je státním příslušníkem a je neschopen přijmout, nebo vzhledem ke shora uvedeným obavám odmítá ochranu dotyčné země,

   […]“

[7] – BGB1. 2008 I, s. 1798.

[8] – BGBl. 2019 I s. 1626, dále jen „AsylG”.

18. Ustanovení § 26 odst. 2 a 5 AsylG stanoví:

„(2) Dítěti osoby, které byl udělen azyl, které je v době podání své žádosti o azyl nezletilé a svobodné, se na žádost udělí azyl, pokud udělení azylu dotčenému cizinci již nelze napadnout opravným prostředkem a toto udělení azylu již nelze odejmout nebo zrušit.

[…]

(5) Na rodinné příslušníky ve smyslu odstavců 1 až 3 osob požívajících mezinárodní ochrany se odstavce 1 až 4 použijí obdobně. Pojem ‚udělení azylu' se nahrazuje pojmy ‚přiznání postavení uprchlíka' nebo ‚doplňkové ochran' […]"

## III. Spor v původním řízení, předběžné otázky a řízení před Soudním dvorem

19. Žalobkyně v původním řízení se narodila v Německu v roce 2017 tuniské matce a syrskému otci, kterému bylo v roce 2015 v tomto členském státě přiznáno postavení uprchlíka, a má tuniskou státní příslušnost.

### A. Posuzování žádosti

20. Rozhodnutím ze dne 15. září 2017 zamítl Úřad žádost o azyl podanou jménem žalobkyně v původním řízení po jejím narození jako zjevně neopodstatněnou. Verwaltungsgericht Cottbus (správní soud v Chotěbuzi, Německo) sice toto rozhodnutí zrušil z důvodu, že tato žádost měla být zamítnuta nikoli jako zjevně neopodstatněná, ale jako neopodstatněná, žalobu žalobkyně nicméně zamítl. Tento soud předně rozhodl, že žalobkyně nesplňuje podmínky pro přiznání postavení uprchlíka, neboť nejsou dány obavy z pronásledování v Tunisku. Dále odmítl argument vycházející z existence obavy založené na pronásledování v Sýrii z důvodu, že v souladu se zásadou subsidiarity mezinárodní ochrany má žalobkyně možnost využít ochrany tuniského státu. Uvedený soud měl konečně za to, že žalobkyni nelze přiznat postavení uprchlíka ani na základě § 26 odst. 2 a 5 první věty AsylG, a to s tím, že rozšíření mezinárodní ochrany na osoby, které s ohledem na svůj osobní status požívají ochrany státu, jehož jsou státními příslušníky, a jsou vyloučeny z kategorie osob, které takovou ochranu potřebují, by bylo v rozporu s unijním právem a se zásadou subsidiarity mezinárodní ochrany.

21. Žalobkyně v původním řízení podala proti tomuto rozsudku opravný prostředek „Revision" k Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správní soud, Německo).

### B. Opravný prostředek k předkládajícímu soudu

22. V rámci opravného prostředku „Revision" žalobkyně v původním řízení tvrdí, že zásada subsidiarity mezinárodní ochrany nebrání tomu, aby bylo nezletilé osobě přiznáno postavení uprchlíka na základě § 26 odst. 2 a 5 první věty AsylG, a to i v případě, že rodiče nezletilého mají odlišnou státní příslušnost a postavení uprchlíka bylo přiznáno pouze jednomu z nich. Kromě toho žalobkyně v původním řízení tvrdí, že článek 3 směrnice 2011/95 umožňuje členskému státu rozšířit mezinárodní ochranu přiznanou určité osobě na další rodinné příslušníky, pokud se na ně nevztahuje některý z důvodů vyloučení uvedených v článku 12 této směrnice a pokud jejich

situace vzhledem k potřebě zachovat celistvost rodiny, nepostrádá vazbu na cíl mezinárodní ochrany. Podle žalobkyně v původním řízení by měl být brán zvláštní zřetel na ochranu nezletilých osob a zájem dítěte.

23. Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správní soud) zdůrazňuje, že žalobkyně v původním řízení splňuje podmínky, které § 26 odst. 2 a odst. 5 první a druhá věta AsylG stanoví pro přiznání postavení uprchlíka. Tento soud má nicméně pochybnosti ohledně slučitelnosti této právní úpravy s unijním právem, a to zejména se směrnicí 2011/95. Na základě této právní úpravy je totiž, dle tohoto soudu, příslušný vnitrostátní orgán povinen automaticky přiznat svobodnému nezletilému dítěti uprchlíka „odvozené“ postavení uprchlíka, a to bez ohledu na to, zda existuje odůvodněná obava z pronásledování, a i v případě, že dítě může využít ochrany své země původu. Z toho vyplývá, že uvedená právní úprava by mohla být v rozporu se zásadou subsidiarity mezinárodní ochrany, z níž vycházejí jednotlivá ustanovení směrnice 2011/95 a systém Ženevské úmluvy. Žalobkyně v původním řízení přitom podle předkládajícího soudu nemá samostatný nárok na přiznání postavení uprchlíka, jelikož může využít účinné ochrany v Tuniské republice.

24. Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správní soud) nicméně klade důraz na skutečnost, že vnitrostátní právní úprava, jež má za následek přiznání „odvozeného postavení uprchlíka“, podle všeho nepředpokládá splnění hmotněprávních podmínek pro přiznání postavení uprchlíka stanovených směrnicí 2011/95. Za těchto okolností okolnost, že rodinný příslušník má nárok na účinnou vnitrostátní ochranu, není podle všeho důvodem pro vyloučení z mezinárodní ochrany ve smyslu této směrnice.

## C. Předběžné otázky

25. S ohledem na výše uvedené úvahy se Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správní soud) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Musí být článek 3 směrnice [2011/95] vykládán v tom smyslu, že brání právní úpravě členského státu, podle níž je nezletilému svobodnému dítěti osoby, které bylo přiznáno postavení uprchlíka, třeba přiznat odvozené postavení uprchlíka (z důvodu ochrany rodiny v rámci azylu) i v případě, že toto dítě je – po druhém rodiči – v každém případě rovněž státním příslušníkem jiné země, která není totožná se zemí původu uvedeného uprchlíka a jejíž ochrany může využít?

2) Musí být čl. 23 odst. 2 směrnice [2011/95] vykládán v tom smyslu, že omezení, podle něhož je třeba nárok rodinných příslušníků na výhody uvedené v článcích 24 až 35 této směrnice přiznat, pouze pokud je to slučitelné s osobním právním postavením rodinného příslušníka, brání tomu, aby za podmínek popsaných v první otázce bylo nezletilému dítěti přiznáno odvozené postavení uprchlíka?

3) Je pro zodpovězení první a druhé otázky relevantní okolnost, zda je po dítěti a jeho rodičích možné a přiměřené požadovat, aby se usadili v zemi, jejíž státní příslušnost mají dítě a jeho matka, jejíž ochrany mohou využít a která není totožná se zemí původu uprchlíka (otce), nebo postačuje, že celistvost rodiny lze na spolkovém území zachovat na základě ustanovení právních předpisů o pobytu cizinců?“

26. Žalobkyně, německá, belgická a polská vláda, jakož i Evropská komise, předložily písemná vyjádření nebo se vyjádřily na jednání konaném dne 22. února 2021, a rovněž odpověděly na otázky Soudního dvora k ústnímu zodpovězení.

## IV. Analýza

27. Předtím než se budu věnovat analýze předběžných otázek, považuji za nezbytné se nejprve vyjádřit k předmětu těchto otázek a pořadí, v jakém je třeba se jimi podle mého názoru zabývat.

28. Předmětné otázky vyvstávají v souvislosti s vnitrostátní právní úpravou, která má zaručit zachování celistvosti rodiny, upravené unijním normotvůrcem v článku 23 směrnice 2011/95, a to za použití jiných prostředků, než které zakotvuje odstavec 2 tohoto ustanovení. Jak uvádí předkládající soud a jak to bylo potvrzeno německou vládou na jednání, německý zákonodárce se rozhodl přiznat nezletilému dítěti osoby požívající mezinárodní ochrany, které samo nesplňuje podmínky pro přiznání takové ochrany, výhody uvedené v článcích 24 až 35 této směrnice nikoli přijetím několika *ad hoc* ustanovení, ale tím, že takovému dítěti přizná postavení uprchlíka nebo status doplňkové ochrany na odvozeném základě.

29. Ze znění § 26 odst. 2 a 5 AsylG vyplývá, že příslušný vnitrostátní orgán udělí nezletilému dítěti uprchlíka nebo osoby požívající doplňkové ochrany mezinárodní ochranu, přičemž jedinou podmínkou je, že status získaný jeho rodičem má konečnou povahu. Z předkládacího rozhodnutí plyne, že takové udělení je automatické a nepředpokládá ověření existence odůvodněné obavy z pronásledování nebo vážné újmy na straně dítěte. Tato právní úprava se podle předkládajícího soudu použije také bez ohledu na to, zda dítě má i jinou státní příslušnost než jeho rodič a zda má nárok na vnitrostátní ochranu, což ovšem německá vláda na jednání podle všeho zpochybnila.

30. V rámci první předběžné otázky se Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správní soud) dotazuje především na to, zda je tato právní úprava příznivější normou, kterou mohou členské státy zavést podle článku 3 směrnice 2011/95.

31. V rámci druhé předběžné otázky se předkládající soud Soudního dvora táže, zda ustanovení zakotvená v čl. 23 odst. 2 této směrnice za účelem zachování celistvosti rodiny, takové právní úpravě brání, a to vzhledem k tomu, že tato ustanovení podmiňují přiznání výhod, které je hostitelský členský stát povinen poskytnout rodinným příslušníkům osoby požívající mezinárodní ochrany, tím, že toto přiznání je slučitelné s jejich osobním právním postavením.

32. Konečně v rámci třetí a poslední předběžné otázky si předkládající soud klade otázku stran toho, zda je pro účely posouzení první a druhé otázky relevantní zohlednit možnosti rodiny přesídlit do země, jíž jsou dítě a matka rodiny rodinnými příslušníky, nebo zda postačuje zajištění společného rodinného života uplatněním pravidel týkajících se práva pobytu.

33. Zaprvé posouzení problému nastoleného předkládajícím soudem vyžaduje podle mého názoru změnu pořadí první a druhé otázky. To, v jakém rozsahu mohou členské státy využít prostor pro uvážení, který jim článek 3 směrnice 2011/95 přiznává pro zavedení nebo zachování příznivějších norem, než jsou normy uvedené v čl. 23 odst. 2 této směrnice, je třeba *prima facie* posoudit z hlediska pravidel v tomto článku zakotvených.

34. Zadruhé posouzení tohoto problému si žádá analýzu třetí otázky nikoliv izolovaně, ale v rámci první a druhé otázky, jak navrhuje Soudnímu dvoru předkládající soud.

## A. K druhé otázce týkající se výkladu čl. 23 odst. 2 směrnice 2011/95

35. Podstatou druhé předběžné otázky předkládajícího soudu je, zda podmínka stanovená v čl. 23 odst. 2 směrnice 2011/95, na základě které rodinní příslušníci osoby požívající mezinárodní ochrany mají nárok na výhody uvedené v článcích 24 až 35 této směrnice, pouze pokud je to slučitelné s jejich „osobním právním postavením“, brání tomu, aby vnitrostátní právní předpisy mohly přiznat postavení uprchlíka, na odvozeném základě, nezletilému svobodnému dítěti osoby, které bylo toto postavení přiznáno, v případě, že toto dítě je státním příslušníkem jiné země, než je země původu uprchlíka.

36. Tato otázka zjevně vychází z předpokladu, podle kterého čl. 23 odst. 2 uvedené směrnice v zásadě umožňuje rozšíření mezinárodní ochrany na rodinné příslušníky uprchlíka nebo osoby požívající doplňkové ochrany. Podle mého názoru je tento předpoklad chybný, a to z hlediska doslovného, systematického a teleologického výkladu.

### *1. Doslovný výklad čl. 23 odst. 2 směrnice 2011/95*

37. Článek 23 směrnice 2011/95 je součástí kapitoly VII směrnice. Předmětem této kapitoly, nadepsané „Obsah mezinárodní ochrany“, je definovat práva a výhody, které je hostitelský členský stát povinen přiznat uprchlíkům a osobám požívající doplňkové ochrany [9] na základě individuálního posouzení jejich situace.

38. V tomto kontextu si článek 23 této směrnice klade za cíl „[z]achování celistvosti rodiny“ osoby požívající mezinárodní ochrany [10].

39. Použití výrazu „zachování celistvosti rodiny“ předpokládá, že osoba požívající mezinárodní ochrany je příslušníkem rodiny, jejíž celistvost může být ohrožena z důvodu odchodu této osoby ze země původu a jejího usazení se v hostitelském členském státě. Na rozdíl od směrnice Rady 2003/86/ES ze dne 22. září 2003 o právu na sloučení rodiny [11] tedy není předmětem směrnice 2011/95 zajistit založení rodinného života osoby požívající mezinárodní ochrany [12].

40. Konkrétně ze samotného znění čl. 23 odst. 2 směrnice 2011/95 vyplývá, že účelem tohoto ustanovení je zaručit zachování celistvosti rodiny osoby požívající mezinárodní ochrany ve specifickém případě, kdy rodinní příslušníci této osoby sami nesplňují „podmínky [nezbytné]“ pro získání takové ochrany. Je proto třeba odlišit případ, na který se vztahuje toto ustanovení, od případu uvedeného v bodě 36 odůvodnění této směrnice, který odkazuje na rodinné příslušníky uprchlíka v rozsahu, v němž jsou nebo mohou být osobně vystaveni pronásledování v zemi původu, a to již jen z důvodu svého příbuzenského vztahu k uprchlíkovi, a mají tak nárok na přiznání statutu uprchlíka [13]. Stejné postavení je jim tudíž přiznáno z důvodu nebezpečí pronásledování, kterému jsou sami vystaveni.

9 – V tomto ohledu viz rozsudek ze dne 24. června 2015, T. (C-373/13, EU:C:2015:413, bod 68).

10 – Viz nadpis a odstavec 1 tohoto článku.

11 – Úř. věst. 2003, L 251, s. 12; Zvl. vyd. 19/06, s. 224.

12 – Viz bod 6 odůvodnění směrnice 2003/86, podle kterého tato směrnice usiluje o „[zajištění] ochrany rodiny a založení nebo zachování rodinného života“.

13 – Bod 36 odůvodnění směrnice 2011/95 se týká výlučně rodinných příslušníků uprchlíka, nevztahuje se na rodinné příslušníky osoby požívající doplňkové ochrany.

41. Článek 23 odst. 2 směrnice 2011/95 stanoví, za jakých podmínek musí být v hostitelském členském státě zachována celistvost rodiny osoby požívající mezinárodní ochrany, a to tím, že vymezuje povahu výhod, které jsou za tím účelem poskytovány, jakož i okruh osob, kterým jsou poskytovány.

### *a) Výhody*

42. Článek 23 odst. 2 směrnice 2011/95 zakotvuje zásadu, podle které rodinní příslušníci osoby požívající mezinárodní ochrany, kteří sami nesplňují podmínky pro získání takové ochrany, mají nárok na ekonomické a sociální výhody uvedené v článcích 24 až 35 této směrnice. Jedná se o „minimální úroveň výhod“ [14]. Osoba požívající mezinárodní ochrany zůstává určujícím faktorem, bez kterého není možné, aby rodinný příslušník této osoby, který nesplňuje podmínky pro přiznání takové ochrany, mohl požívat těchto výhod.

43. Hostitelský členský stát tak musí dbát na to, aby rodinní příslušníci osoby požívající mezinárodní ochrany měli možnost získat povolení k pobytu na území tohoto státu, které má dobu platnosti alespoň tři roky a lze je prodloužit. Hostitelský členský stát je zejména povinen zajistit, aby rodinní příslušníci disponovali cestovními doklady, aby mohli cestovat mimo území jejich státu, mohli se volně pohybovat na území tohoto státu, měli přístup k bydlení, jakož i plný přístup k systému vzdělávání a ke zdravotní péči. Rodinní příslušníci musí mít rovněž přístup k zaměstnání, jakož i odborné přípravě, a mít nárok na sociální péči [15]. Tato práva a výhody musí být přiznány za stejných podmínek, jaké platí pro státní příslušníky daného státu. Z bodů 41 až 48 odůvodnění směrnice 2011/95, jakož i z jejích článků 24 až 35 vyplývá, že tyto výhody musí rodinným příslušníkům osoby požívající mezinárodní ochrany umožnit naplnění jejich zvláštních potřeb a umožnit jim integrovat se v hostitelském členském státě.

44. Tyto výhody poskytované rodinným příslušníkům se v podstatě shodují s výhodami přiznanými osobě požívající mezinárodní ochrany.

45. Jak uvedl Soudní dvůr v rozsudku ze dne 4. října 2018, Ahmedbekova [16], unijní normotvůrce nestanovil rozšíření postavení uprchlíka nebo statusu doplňkové ochrany na rodinné příslušníky osoby požívající mezinárodní ochrany, jak to navrhovala Komise ve svém návrhu směrnice Rady o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany [17]. Komise chtěla zaručit takové rozšíření rodinným příslušníkům, kteří jsou osobami závislými a *doprovázejí* žadatele o mezinárodní ochranu [18], a to vyjma osob z takové ochrany vyloučených. Tato iniciativa zůstala bez odezvy, přičemž Parlament měl za to, že je nutné zohlednit případy, ve kterých rodinní příslušníci „mohou mít vlastní právní postavení odlišné od [žadatele], které může být neslučitelné

14 – Viz bod 12 odůvodnění uvedené směrnice.

15 – Článek 29 odst. 2 směrnice 2011/95 nicméně upravuje omezení základních dávek v případě osob požívajících doplňkové ochrany.

16 – C-652/16, EU:C:2018:801, bod 68.

17 – COM(2001) 510 final.

18 – V tomto ohledu viz původní čl. 6 odst. 1 tohoto návrhu.

s mezinárodní ochranou“ [19]. Komise tuto iniciativu v rámci přípravných prací ke směrnici 2011/95 neoživila, a to přesto, že tato směrnice si klade za cíl stanovit „nomy zajišťující vyšší úroveň ochrany“, než byly minimální normy stanovené směrnicí 2004/83/ES [20].

46. S ohledem na tyto skutečnosti ze znění čl. 23 odst. 2 směrnice 2011/95 nevyplývá, že předmětné ustanovení hostitelskému členskému státu umožňuje, aby za účelem zachování celistvosti rodiny přiznal rodinným příslušníkům osoby požívající mezinárodní ochrany postavení uprchlíka nebo status doplňkové ochrany na odvozeném základě.

### *b) Osoby, které mají nárok na výhody*

47. Článek 23 odst. 2 směrnice 2011/95 váže nárok na výhody uvedené v článcích 24 až 35 této směrnice na splnění tří podmínek. Rodinný příslušník osoby požívající mezinárodní ochrany musí být předně podřaditelný pod pojem definovaný v čl. 2 písm. j) této směrnice. Dále tento rodinný příslušník nesmí sám splňovat hmotněprávní podmínky pro přiznání mezinárodní ochrany. A konečně poskytnutí těchto výhod musí být slučitelné s jeho osobním právním postavením.

48. I když jde o podmínky kumulativní, mohou se nicméně ukázat jako nedostatečné v případě, že se na rodinného příslušníka vztahuje některé z ustanovení o vyloučení z mezinárodní ochrany, obsažených v kapitolách III a V uvedené směrnice [21], nebo v případě, že rodinný příslušník představuje nebezpečí pro bezpečnost státu nebo veřejný pořádek [22].

#### *1) Postavení „rodinného příslušníka“*

49. Z definice uvedené v čl. 2 písm. j) směrnice 2011/95 vyplývá, že rodinným příslušníkem ve smyslu tohoto ustanovení je příslušník rodiny, která „existovala již v zemi původu [osoby požívající mezinárodní ochrany]“ a který se v souvislosti se žádostí o mezinárodní ochranu zdržuje ve stejném členském státě jako osoba požívající mezinárodní ochrany.

50. Unijní normotvůrce tak stanoví pro účely kvalifikace „rodinného příslušníka“, a tím i pro účely použitelnosti norem týkajících se zachování celistvosti rodiny, dvě kritéria.

51. První kritérium se týká místa a okamžiku vzniku rodinného vztahu.

52. I když je nesporné, že rodina není definována místem ani okamžikem svého založení, unijní normotvůrce omezuje nárok na zachování celistvosti rodiny na rodinné vazby, které si osoba požívající mezinárodní ochrany vytvořila v zemi původu předtím, než jí byla tato ochrana přiznána, a to ať již se jedná o vazby biologické povahy, jako je narození dítěte, nebo vazby právní

[19] – Viz pozměňovací návrh 22 ve zprávě ze dne 8. října 2002 k uvedenému návrhu směrnice (A5-0333/2002 Final).

[20] – Směrnice Rady ze dne 29. dubna 2004 o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany (Úř. věst. 2004, L 304, s. 12; Zvl. vyd. 19/07, s. 96). Viz bod 10 odůvodnění směrnice 2011/95.

[21] – Článek 23 odst. 3 směrnice 2011/95 upřesňuje, že „[o]dstavce 1 a 2 [tohoto článku] nejsou použitelné, pokud rodinný příslušník je nebo by byl vyloučen z mezinárodní ochrany na základě kapitol III a V“.

[22] – V článku 23 odst. 4 směrnice 2011/95 se uvádí, že „[b]ez ohledu na odstavce 1 a 2 mohou členské státy odmítnout, omezit nebo odejmout výhody, které jsou v nich uvedené, z důvodů bezpečnosti státu nebo veřejného pořádku“.

povahy, jakými jsou adopce nebo manželství. Jak uvádí Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu (EASO) ve své příručce týkající se podmínek mezinárodní ochrany, potřeby rodiny musí existovat již v zemi původu [23].

53. Existence vazby rodinného příslušníka na zemi původu osoby požívající mezinárodní ochrany je určující skutečností, jak to dokládá i znění čl. 23 odst. 5 směrnice 2011/95. Ačkoliv toto ustanovení umožňuje členským státům rozšířit působnost čl. 23 odst. 2 této směrnice na jiné „blízké příbuzné" osoby požívající mezinárodní ochrany, musí se jednat o příbuzné, „kteří žili společně jako součást dané rodiny v době, kdy opouštěli zemi původu". Je tedy nezbytné prokázat existenci společného soužití v této zemi před jejím opuštěním.

54. Zachování celistvosti rodiny upravené v čl. 23 odst. 2 směrnice 2011/95 je tudíž určeno rodinným příslušníkům, kteří žili s osobou požívající mezinárodní ochrany v zemi jejího původu. Toto ustanovení tak nemá chránit rodinu, kterou osoba požívající mezinárodní ochrany založila na území hostitelského členského státu. Tím se režim podle směrnice 2011/95 odlišuje od režimu zavedeného směrnicí 2003/86, který se uplatní nezávisle na tom, zda rodinné vztahy existovaly před vstupem nebo po vstupu osoby usilující o sloučení rodiny [24] na území hostitelského členského státu [25].

55. Druhé kritérium, které unijní normotvůrce zavádí, požaduje, aby se rodinní příslušníci zdržovali v hostitelském členském státě „v souvislosti se žádostí o mezinárodní ochranu". Taková podmínka předpokládá, že rodinní příslušníci doprovázeli osobu požívající mezinárodní ochrany ze země původu do hostitelského členského státu za účelem podání její žádosti, a projevili tak vůli zůstat spolu. To je vyjádřeno v bodě 16 odůvodnění směrnice 2011/95, který upřesňuje, že unijní normotvůrce je povinen zajistit plné dodržování práv „žadatelů o azyl a jejich rodinných příslušníků, kteří je *doprovázejí*" [26].

56. I toto druhé kritérium odlišuje směrnici 2011/95 od směrnice 2003/86, podle které se žádost o sloučení rodiny podává v době, kdy se rodinní příslušníci v zásadě nacházejí mimo území členského státu, ve kterém pobývá osoba usilující o sloučení rodiny [27].

57. Z těchto skutečností vyplývá, že z hlediska doslovného výkladu se čl. 23 odst. 2 směrnice 2011/95 nemá vztahovat na situaci rodinných příslušníků, byla-li tato rodina založena mimo zemi původu a poté, co byla přiznána mezinárodní ochrana jednomu z jejích příslušníků.

*2) Rodinný příslušník nesplňuje hmotněprávní podmínky pro přiznání mezinárodní ochrany*

58. Druhá podmínka, kterou stanoví čl. 23 odst. 2 směrnice 2011/95, požaduje, aby rodinní příslušníci nesplňovali podmínky pro přiznání mezinárodní ochrany ve smyslu čl. 2 písm. a) této směrnice, tedy pro přiznání postavení uprchlíka nebo statusu doplňkové ochrany. Článek 23 odst. 2 uvedené směrnice se nevztahuje na rodinné příslušníky, kteří sami splňují hmotněprávní podmínky pro přiznání mezinárodní ochrany z důvodu nebezpečí, které jim osobně hrozí v zemi původu.

23 – EASO, Právní analýza. Podmínky mezinárodní ochrany (směrnice 2011/95/EU), 2018 (s. 106).

24 – Článek 2 písm. c) směrnice 2003/86 definuje „osobu usilující o sloučení rodiny" jako státního příslušníka třetí země, který oprávněně pobývá v členském státě a žádá o sloučení rodiny nebo jehož rodinní příslušníci žádají o sloučení rodiny za účelem jeho následování.

25 – Viz čl. 2 písm. d) směrnice 2003/86.

26 – Kurzivou zvýraznil autor stanoviska.

27 – Viz čl. 5 odst. 3 směrnice 2003/86.

*3) Rodinný příslušník má osobní právní postavení, které nebrání přiznání výhod stanovených směrnicí 2011/95*

59. Třetí podmínka stanovená unijním normotvůrcem v čl. 23 odst. 2 směrnice 2011/95 souvisí s „osobním právním postavením rodinného příslušníka“. Stanoví se, že toto postavení musí být slučitelné s přiznáním výhod uvedených v článcích 24 až 35 této směrnice.

60. Směrnice 2011/95 „osobní právní postavení“ nedefinuje. Tento pojem je nicméně obecně srozumitelný. V případě fyzické osoby odkazuje na soubor právních ustanovení upravujících právní postavení této osoby, jakož i jednotlivá postavení, která jsou jí přiznána zejména z důvodu jejího věku (například postavení nezletilé nebo zletilé osoby), místa jejího narození (státní příslušnost nabytá na základě zásady *ius soli*), vztahu rodiče a dítěte (biologický nebo osvojenecký vztah), jedné či více jejích státních příslušností nebo také s ohledem na druh jejího partnerského soužití (manželství, nesezdané soužití atd.), její závislosti (poručnictví, opatrovnictví atd.), skutečností týkajících se její minulosti nebo z důvodu jejího pobytu na území některého členského státu atd. Právní postavení fyzické osoby tak může určovat všechny aspekty jejího života.

61. To, v jakém rozsahu má v kontextu čl. 23 odst. 2 směrnice 2011/95 rodinný příslušník osoby požívající mezinárodní ochrany nárok na výhody upravené touto směrnicí, bude záviset na jeho osobním právním postavení. Na hostitelském členském státě tak nelze například požadovat, aby vydal povolení k pobytu nebo cestovní doklady rodinnému příslušníkovi, u něhož vyjde najevo, že je občanem Unie, či dokonce státním příslušníkem hostitelského členského státu.

62. Nyní je třeba posoudit kontext a poté systematiku, jíž je čl. 23 odst. 2 uvedené směrnice součástí.

## *2. Kontext, jehož je čl. 23 odst. 2 směrnice 2011/95 součástí*

63. Z posouzení kontextu, do něhož je čl. 23 odst. 2 směrnice 2011/95 zasazen, vyplývá, že systém Ženevské úmluvy nevyžaduje rozšíření mezinárodní ochrany na rodinné příslušníky uprchlíka, kteří se nacházejí v takové situaci, jako je situace dotčená v této věci.

64. Je důležité předeslat, že ustanovení směrnice 2011/95 musí být vykládána ve světle obecné systematiky a účelu této směrnice, ale i v souladu s Ženevskou úmluvou [28]. Podle Soudního dvora tato směrnice sice zavádí normativní systém obsahující pojmy a kritéria, jež jsou společné členským státům, a tudíž charakteristické pro Unii, avšak je založena na úplném uplatňování a začlenění této úmluvy a zejména je jejím cílem zajištění plného dodržování článku 1 této úmluvy [29]. V této souvislosti jsou zvláště relevantní konzultace Úřadu vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) vzhledem k roli svěřené mu uvedenou úmluvou [30].

[28] – Viz rozsudky ze dne 19. listopadu 2020, Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Vojenská služba a azyl) (C-238/19, EU:C:2020:945, body 19 a 20), jakož i ze dne 13. ledna 2021, Bundesrepublik Deutschland (Postavení uprchlíka v případě osoby bez státní příslušnosti palestinského původu) (C-507/19, EU:C:2021:3, body 38 a 39, jakož i citovaná judikatura).

[29] – Viz čl. 78 odst. 1 SFEU a článek 18 Listiny. Viz také body 4, 23 a 24 odůvodnění směrnice 2011/95, jakož i rozsudek ze dne 14. května 2019, M a další (Odnětí postavení uprchlíka) (C-391/16, C 77/17 a C-78/17, EU:C:2019:403, body 80 až 83 a citovaná judikatura).

[30] – Viz bod odůvodnění 22 směrnice 2011/95, jakož i rozsudek ze dne 23. května 2019, Bilali (C-720/17, EU:C:2019:448, bod 57 a citovaná judikatura).

65. Je tudíž nutné zabývat se obsahem Ženevské úmluvy. Ta ve svých článcích 3 až 34 zakotvuje základní práva a svobody spojené s přiznáním postavením uprchlíka. Tato politická, hospodářská a sociální práva mají v podstatě zaručit integraci uprchlíka v hostitelské zemi tím, že mu umožňují podílet se na životě této země, aniž by byl, a to z důvodu rasy, náboženství nebo země původu, vystaven diskriminaci nebo s ním bylo zacházeno méně příznivě než se státními příslušníky této země.

66. Ženevská úmluva, a to platí i pro protokol z roku 1967, nicméně neobsahuje žádné zvláštní ustanovení týkající se celistvosti rodiny uprchlíka [31]. V tomto ohledu je třeba odkázat na diplomatický akt připojený k této úmluvě, a sice Závěrečný akt konference zplnomocněných zástupců Organizace spojených národů o postavení uprchlíků a osob bez státní příslušnosti ze dne 25. července 1951. Jak uvádí právní nauka, právě v tomto dokumentu autoři uvedené úmluvy zakotvili „vztah" mezi režimem mezinárodní ochrany založeném na obavě uprchlíka z pronásledování a jeho rodinou [32]. S ohledem na to, že „celistvost rodiny […] je základním právem uprchlíka a je v neustálém ohrožení", tento akt „doporučuje [smluvním státům], aby učinily nezbytná opatření na ochranu rodiny uprchlíka, zejména se zřetelem na […] zajištění toho, aby byla zachována jednota [celistvost] rodiny uprchlíka, zejména v případech, kdy hlava rodiny splňuje podmínky pro vstup do určité země" [33].

67. Právě v tomto kontextu přijal unijní normotvůrce směrnici 2004/83 a poté směrnici 2011/95, která ji nahradila [34].

68. V souladu s čl. 78 odst. 2 SFEU, na kterém je založena, si směrnice 2011/95 klade za cíl vytvoření „jednotného azylového statusu" založeného na Ženevské úmluvě, jakož i „jednotného statusu doplňkové ochrany" pro státní příslušníky třetích zemí [35]. Tato směrnice nejprve definuje v kapitolách I, III, IV, V a VI společná kritéria pro zjišťování totožnosti osob, které „mezinárodní ochranu skutečně potřebují" [36] a kterým je třeba přiznat jeden z těchto dvou statusů, a poté v kapitole VII vymezuje obsah ochrany poskytnuté těmito statusy. Podobně jako Ženevská úmluva unijní normotvůrce nestanovil rozšíření mezinárodní ochrany na rodinné příslušníky uprchlíka nebo osoby požívající doplňkové ochrany za účelem zachování celistvosti rodiny.

69. Některá doporučení UNHCR to přitom důrazně doporučovala. Ve svých komentářích ke směrnici 2004/83 [37] UNHCR v souvislosti s čl. 23 odst. 1 a 2 této směrnice zdůraznil, že příslušníkům téže rodiny by měl být přiznán stejný status jako hlavnímu žadateli (odvozený status), a to za podmínky, že je to slučitelné s jejich osobním postavením. V Otázkách týkajících se ochrany rodiny ze dne 4. června 1999 [38] Stálý výbor UNHCR již taktéž uvedl, že „ze zásady

[31] – V tomto ohledu viz Feller, E., Türk, V., a Nicholson, R., *La protection des réfugiés en droit international*, Larcier, Brusel, zejména, devátá část s názvem „Celistvost rodiny (Závěrečný akt konference Organizace spojených národů z roku 1951) ", s. 678.

[32] – Viz Feller, E., Türk, V., a Nicholson, R., *op., cit.*, s. 624.

[33] – Doporučení B, 1). Viz také Příručka k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků podle Úmluvy z roku 1951 a Protokolu z roku 1967, UNHCR, Ženeva, 1992, bod 183.

[34] – Taktéž v tomto kontextu přijal unijní normotvůrce směrnici 2003/86, která si v souladu s body 2, 6 a 8 odůvodnění této směrnice klade za cíl zajistit ochranu rodiny uprchlíka a založení nebo zachování jeho rodinného života stanovením právního rámce pro uplatňování práva na sloučení rodiny.

[35] – Viz body 5, 6 a 9 odůvodnění směrnice 2011/95, jakož i rozsudek ze dne 8. května 2014, N. (C-604/12, EU:C:2014:302, bod 31 a citovaná judikatura).

[36] – Viz bod 12 odůvodnění směrnice 2011/95.

[37] – Dostupné na následující internetové adrese: https://www.unhcr.org/fr/protection/operations/4b151d86e/commentaires-annotes-hcr-directive-200483ce-conseil-29-avril-2004-concernant.html.

[38] – Dostupné na následující internetové adrese: https://www.unhcr.org/fr/excom/standcom/4b30a618e/questions-relatives-protection-famille.html.

celistvosti rodiny vyplývá, že pokud hlava rodiny splňuje kritéria, jež jsou stanovena pro přiznání postavení uprchlíka, musí být postavení uprchlíka *zpravidla* přiznáno i rodinným příslušníkům, kteří jsou na této osobě závislé“ [39], za předpokladu, že je toto postavení slučitelné s jejich osobním právním postavením.

70. Jak jsem přitom uvedl výše, Komise formulovala stejný návrh v rámci přípravy směrnice 2004/83, ten však nebyl přijat.

### *3. Systematika, jíž je čl. 23 odst. 2 směrnice 2011/95 součástí*

71. Zabýváme-li se systematikou směrnice 2011/95, je zřejmé, že uplatnění pravidel týkajících se zachování celistvosti rodiny osoby požívající mezinárodní ochrany poskytnutím určitých výhod vyžaduje individualizované posouzení situace každého rodinného příslušníka [40]. Takové posouzení musí umožnit, aby poskytnutí práv a výhod bylo přizpůsobeno jeho situaci a právnímu postavení.

72. Předně je tento požadavek na provedení individuálního posouzení stanoven v případě osob požívajících mezinárodní ochrany a vyplývá z bodů 41, 45 a 47 odůvodnění směrnice 2011/95, jakož i z „[o]becných pravid[el]“ týkajících se obsahu mezinárodní ochrany, která jsou uvedena v článku 20 této směrnice.

73. Článek 20 odst. 3 a 4 směrnice 2011/95 upřesňuje, že při rozhodování o nároku na výhody, které tato směrnice stanoví pro osoby požívající mezinárodní ochrany, jsou členské státy povinny provést individuální zhodnocení situace zranitelných osob, například nezletilých osob, nezletilých osob bez doprovodu, starých osob nebo také obětí mučení za účelem zohlednění jejich zvláštních potřeb [41]. V bodě 41 odůvodnění směrnice 2011/95 se uvádí, že členské státy mohou přijmout příznivější normy, „aby […] mohly [být] účinněji uplatňov[ány] práva a výhody stanovené v této směrnici“, a to zejména tím, že zohlední zvláštní potřeby osob požívajících mezinárodní ochrany a konkrétní obtíže, s nimiž se při integraci potýkají.

74. V tomto ohledu čl. 20 odst. 5 směrnice 2011/95 upřesňuje, že jsou zohledňovány především nejlepší zájmy dítěte. Jak přitom uvedl Soudní dvůr v rozsudku ze dne 14. ledna 2021, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Navrácení nezletilé osoby bez doprovodu) [42], pouze celkové a důkladné posouzení situace nezletilé osoby – v dané věci bez doprovodu – umožňuje určit „nejvlastnější zájem dítěte“ [43].

[39] – Otázky týkající se ochrany rodiny (bod 9). Kurzivou zvýraznil autor stanoviska.

[40] – Podobně jako v případě posouzení týkajícího se určení potřeby mezinárodní ochrany, které podle článku 4 směrnice 2011/95 vyžaduje zohlednění všech skutečností a okolností, ale i „konkrétního postavení […] žadatele“ [čl. 4 odst. 3 písm. c)] a existence vnitrostátní ochrany [čl. 4 odst. 3 písm. e)].

[41] – Viz také bod 38 odůvodnění směrnice 2011/95, podle kterého „[č]lenské státy by měly při rozhodování o nárocích na výhody uvedené v této směrnici řádně zohledňovat nejlepší zájmy dítěte a konkrétní okolnosti vztahu závislosti na osobě požívající mezinárodní ochrany, pokud jde o blízké příbuzné, kteří se již nacházejí v členském státě a kteří nejsou rodinnými příslušníky této osoby“.

[42] – C-441/19, EU:C:2021:9.

[43] – Viz rozsudek ze dne 14. ledna 2021, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Navrácení nezletilé osoby bez doprovodu) (C-441/19, EU:C:2021:9, bod 46).

75. Nezbytnost individuálního posouzení situací dále vyplývá ze zvláštních pravidel týkajících se zachování celistvosti rodiny uvedených v článku 23 směrnice 2011/95 [44], a zejména z nutnosti posouzení postavení „rodinného příslušníka" ve smyslu čl. 2 písm. j) této směrnice, z podmínky vztahující se k právnímu postavení rodinného příslušníka nebo také z potřeby zohlednit zájmy dítěte či konkrétní okolnosti vztahu závislosti [45].

76. Konečně ustanovení o vyloučení uvedené v čl. 23 odst. 3 směrnice 2011/95 předpokládá, že členské státy ověří, zda rodinný příslušník je nebo by byl vyloučen z mezinárodní ochrany pro některý z důvodů uvedených v článcích 12 a 17 této směrnice, například vzhledem ke zločinu, kterého se měl dopustit [46], což ho zbavuje výhod, na které by měl nárok s ohledem na své rodinné vazby. V rozsudku ze dne 13. září 2018, Ahmed [47], tak Soudní dvůr rozhodl, že použití tohoto ustanovení o vyloučení nemůže být automatické, nýbrž vyžaduje úplné přezkoumání všech okolností individuálního případu [48]. Ustanovení o vyloučení uvedené v čl. 23 odst. 4 této směrnice pak v souladu s judikaturou Soudního dvora vyžaduje, aby členské státy v každém jednotlivém případě posoudily, zda osobní chování rodinného příslušníka může být hrozbou pro bezpečnost státu nebo veřejný pořádek [49].

77. S ohledem na tyto okolnosti lze pouze na základě individuálního posouzení rodinné situace osoby požívající mezinárodní ochrany rozhodnout o tom, v jakém rozsahu musí mít nárok na zachování celistvosti rodiny, a popřípadě v jakém rozsahu musí mít její rodinní příslušníci přístup k výhodám uvedeným ve směrnici 2011/95, například ke vzdělání nebo zaměstnání, nebo jim naopak mohou být upřeny z důvodu jejich osobní právní situace či skutečností týkajících se jejich minulosti. I kdyby unijní normotvůrce umožnil členským státům rozšířit mezinárodní ochranu na nezletilé dítě osoby požívající mezinárodní ochrany, lze takovou výhodu přiznat toliko na základě postupu, který umožňuje posouzení individuální situace tohoto dítěte.

### *4. Teleologická analýza směrnice 2011/95*

78. Směrnice 2011/95 je založena na čl. 78 odst. 2 písm. a) a b) SFEU, který předpokládá přijetí opatření týkajících se společného evropského azylového systému, který obsahuje jednotný azylový status pro osoby požívající mezinárodní ochrany platný v celé Unii.

79. Zaprvé tato směrnice jasně vyjadřuje vůli unijního normotvůrce zajistit, aby všechny členské státy identifikovaly osoby, které „skutečně potřebují" mezinárodní ochranu, a udělily tuto mezinárodní ochranu na základě společných kritérií a po individuálním posouzení situace

[44] – Viz také *Manuel de réinstallation du HCR* (Příručka UNHCR k přesídlení), 2011 (dostupná na následující internetové adrese: https://www.unhcr.org/fr/5162da949.pdf), zejména bod 3.1.5 „Odvozené postavení ve vazbě na sloučení rodiny", který upřesňuje, že „[ž]ádosti o odvozené postavení uprchlíka musí být posouzeny pracovníky odpovědnými za ochranu nebo za posuzování splnění podmínek pro přiznání postavení uprchlíka a vyžadují pečlivý přezkum všech dostupných dokumentů a jednotlivých informací souvisejících s totožností žadatele a jeho vztahem k uprchlíkovi", s. 86.

[45] – Viz bod 19 odůvodnění uvedené směrnice, podle kterého lze obsah pojmu „rodinní příslušníci" rozšířit „s přihlédnutím k různým konkrétním okolnostem vztahu závislosti a [s ohledem na zvláštní pozornost, kterou je třeba věnovat] prosazování nejlepších zájmů dítěte". Viz také EASO, *Judicial Analysis, Evidence and Credibility Assessment in the Context of the Common European Asylum System*, 2018, s. 62 („Individual assessment"), s. 126 („The best interests of the child") a s. 136 („Family relationships and evidence assessment").

[46] – Viz rozsudek ze dne 2. května 2018, K. a H. F. (Právo pobytu a obvinění z válečných zločinů) (C-331/16 et C-366/16, EU:C:2018:296, bod 52 a citovaná judikatura).

[47] – C-369/17, EU:C:2018:713.

[48] – Viz rozsudek ze dne 13. září 2018, Ahmed (C-369/17, EU:C:2018:713, bod 48 a 49). Viz také rozsudek ze dne 13. ledna 2021, Bundesrepublik Deutschland (Postavení uprchlíka v případě osoby bez státní příslušnosti palestinského původu) (C-507/19, EU:C:2021:3, bod 51).

[49] – Viz rozsudek ze dne 2. května 2018, K. a H. F. (Právo pobytu a obvinění z válečných zločinů) (C-331/16 et C-366/16, EU:C:2018:296, body 53 a 54).

každého žadatele [50]. Jsou zavedeny dva statusy, a sice postavení uprchlíka a status doplňkové ochrany. I když se unijní normotvůrce rozhodl doplnit ochranu uprchlíků zakotvenou v Ženevské úmluvě zavedením doplňkové formy ochrany, nutno konstatovat, že vedle těchto režimů nezakotvil žádnou další ochranu, která by byla přiznána na odvozeném základě rodinným příslušníkům osoby požívající mezinárodní ochrany.

80. Z článků 13 a 18 směrnice 2011/95 ve spojení s čl. 2 písm. d) a f) této směrnice vyplývá, že přiznání postavení uprchlíka nebo statusu doplňkové ochrany předpokládá splnění dvou základních podmínek. První z nich je existence nebezpečí pronásledování z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám (uprchlík) či vážné újmy (doplňková ochrana), které by hrozily dotyčné osobě v případě návratu do země původu. Druhou je přímá či nepřímá odpovědnost této země za takové nebezpečí. Postavení uprchlíka nebo status doplňkové ochrany jsou tedy vyhrazeny pouze pro případy, kdy veřejné orgány země původu ochranu před nebezpečím pronásledování nebo vážné újmy nezajistily buď proto, že jsou samy původci pronásledování, anebo proto, že podporují či tolerují pronásledování ze strany milicí či jiných soukromých skupin. Podle EASO z toho důvodu představuje posouzení dostupnosti ochrany v zemi původu povinný krok v analýze potřeby mezinárodní ochrany, neboť mezinárodní ochrana je podpůrnou ochranou a přichází do úvahy pouze tehdy, neexistuje-li ochrana v zemi původu [51].

81. Tato dvě podmínky jsou určující pro přiznání mezinárodní ochrany, jelikož se na nich zakládají obavy jednotlivce a objasňují, z jakého důvodu jednotlivec nemůže nebo nechce využít ochrany země svého původu. V tomto kontextu představují tyto dvě podmínky řídící zásady systému mezinárodní ochrany.

82. S ohledem na předmět projednávané věci je třeba věnovat zvláštní pozornost druhé z těchto podmínek. Vyjadřuje zásadu subsidiarity mezinárodní ochrany, kterou opakovaně připomíná předkládající soud a ve svém vyjádření belgická vláda. Podle této zásady je mezinárodní ochrana náhradní ochranou, která je poskytnuta žadateli tehdy, a pokud země původu není schopna poskytnout mu ochranu před pronásledováním nebo vážnou újmou, které mu hrozí [52]. Po vzoru článku 1 Ženevské úmluvy zakotvuje směrnice 2011/95 tuto zásadu v rámci jak přiznání postavení uprchlíka, tak i ukončení postavení uprchlíka [53] či vyloučení z tohoto postavení [54]. V rozsudku ze dne 20. ledna 2021 Secretary of State for the Home Department [55], tak Soudní dvůr připomněl, že

[50] – Viz bod 12 odůvodnění uvedené směrnice. Viz také rozsudky ze dne 13. září 2018, Ahmed (C-369/17, EU:C:2018:713, bod 37), jakož i ze dne 14. května 2019, M a další (Odnětí postavení uprchlíka) (C-391/16, C-77/17 a C-78/17, EU:C:2019:403, bod 79).

[51] – Viz *Praktická příručka [EASO]: Podmínky, které je třeba splnit pro poskytnutí mezinárodní ochrany*, duben 2018, zejména s. 11, 12 a 36.

[52] – V tomto ohledu viz bod 90 příručky UNHCR citované v poznámce pod čarou 33 tohoto stanoviska, ve kterém UNHCR uvádí, že „otázka, zda dotyčná osoba má oprávněné obavy z pronásledování, se musí posuzovat ve vztahu k zemi jeho státní příslušnosti. Pokud dotyčná osoba nemá žádné obavy ve vztahu k zemi své státní příslušnosti, lze od ní očekávat, že využije ochranu této země. Nepotřebuje mezinárodní ochranu, a není proto uprchlíkem“ (viz také body 106 a 107 této příručky). V právní nauce viz zejména Hathaway, J., C., a Foster, M., *The law of refugee status*, 2. vyd., Cambridge University Press, Cambridge, 2014, s. 55: „Základním předpokladem uprchlického práva je, že, pokud je to možné, má vnitrostátní ochrana přednost před náhradní mezinárodní ochranou. Při přípravě Úmluvy delegáti jasně vyjádřili svůj názor, že postavení uprchlíka by nemělo být přiznáno žádné osobě, ledaže nemůže nebo z legitimního důvodu nechce využít ochrany kterékoliv země, jíž je státním příslušníkem“, jakož i s. 462: „cílem uprchlického práva je poskytnout náhradní ochranu až do obnovení nebo zavedení smysluplné národní ochrany“ *(neoficální překlad)*, a s. 494 a 495. Viz také Goodwin-Gill, G., S., a McAdam, J., *The refugee in international law*,3. vyd., Oxford University Press, Oxford, 2007, s. 421: „Nedostatečná ochrana nebo její odepření je základním rysem uprchlíka a je na mezinárodním právu, aby nahradilo svou vlastní ochranu ochranou, kterou země původu není schopna nebo ochotna poskytnout “; a s. 72: „Osoby, které jsou státními příslušníky jiného státu, budou mít za normálních okolností nárok na jeho ochranu, a nespadají tak do definice uprchlíka“ (*neoficální překlad*).

[53] – Viz článek 11 směrnice 2011/95.

[54] – Viz čl. 12 odst. 1 směrnice 2011/95.

[55] – C-255/19, EU:C:2021:36.

okolnosti prokazující neschopnost, nebo naopak schopnost země původu zajistit ochranu před pronásledováním tedy představují rozhodující skutečnost při posuzování prováděném při přiznávání, nebo případně při odnímání postavení uprchlíka [56].

83. Za těchto podmínek by přiznání mezinárodní ochrany mělo být vyloučeno vždy, když rodinnému příslušníku náleží práva spojená s jeho vlastní státní příslušností, a především ochrana země jeho původu.

84. Zadruhé směrnice 2011/95 také jasně vyjadřuje vůli unijního normotvůrce zavést postavení uprchlíka a status doplňkové ochrany, které budou jednotné a v jejichž rámci musí být přiznána stejná práva a stejné výhody [57]. Tato jednotná povaha má za cíl zaručit rovnocenné zacházení stran životních podmínek osob požívajících mezinárodní ochrany, a to v každém hostitelském členském státě, a minimalizovat tak riziko druhotného pohybu žadatelů o mezinárodní ochranu vyvolaného rozdíly v těchto podmínkách [58]. V důsledku toho a s výhradou individualizovaného posouzení tedy mají rodinným příslušníkům náležet, nehledě na hostitelský členský stát, stejná práva a stejné výhody [59].

85. Jak vysvětlím, členské státy sice mají rozhodovací prostor za účelem stanovení příznivějšího zacházení, avšak jeho využití nemůže vést ke zjevnému narušení rovného zacházení, ke kterému zde unijní normotvůrce směřuje.

86. Konečně zatřetí směrnice 2011/95 zřetelně vyjadřuje vůli unijního normotvůrce zaručit osobám požívajícím mezinárodní ochrany, že budou dodržena jejich základní práva, která jsou zakotvena zejména v Listině, v Ženevské úmluvě, jakož i v Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod [60].

87. Článek 7 Listiny přitom uznává právo na respektování soukromého a rodinného života. V souladu s ustálenou judikaturou musí být toto ustanovení vykládáno ve spojení s povinností brát v úvahu nejvlastnější zájem dítěte, uznaný v čl. 24 odst. 2 Listiny, a při zohlednění nezbytnosti, aby dítě pravidelně udržovalo osobní vztahy s oběma rodiči, vyjádřené v odst. 3 téhož článku [61]. Existuje všeobecný konsensus na tom, že jakožto základní jednotka společnosti má rodina právo na respektování a ochranu a stát musí učinit vše pro zachování vazeb mezi dítětem a jeho rodinou, a k přerušení rodinných vztahů mohou vést pouze výjimečné okolnosti [62].

88. V tomto kontextu představuje zachování celistvosti rodiny právo, které je uznáno jako základní právo uprchlíka [63].

[56] – Viz rozsudek ze dne 20. ledna 2021, Secretary of State for the Home Department (C-255/19, EU:C:2021:36, bod 36 a citovaná judikatura).

[57] – Viz body 5, 9 a 10 odůvodnění směrnice 2011/95.

[58] – Bod 13 odůvodnění směrnice 2011/95.

[59] – S výjimkou práv vyplývajících ze zásady nenavracení.

[60] – Podepsaná v Římě dne 4. listopadu 1950. Viz body 4, 16 a 17 odůvodnění směrnice 2011/95, jakož i rozsudky ze dne 21. prosince 2011, N. S. A další (C-411/10 a C-493/10, EU:C:2011:865, bod 78), a ze dne 13. ledna 2021, Bundesrepublik Deutschland (Postavení uprchlíka v případě osoby bez státní příslušnosti palestinského původu) (C-507/19, EU:C:2021:3, bod 39 a citovaná judikatura).

[61] – Viz rozsudky ze dne 26. března 2019, SM (Dítě v péči zajišťované prostřednictvím alžírského institutu „kafala“) (C-129/18, EU:C:2019:248, bod 67 a citovaná judikatura), jakož i ze dne 16. července 2020, État belge (Sloučení rodiny – nezletilé dítě) (C-133/19, C-136/19 a C-137/19, EU:C:2020:577, bod 34 a citovaná judikatura).

[62] – Viz články 3 a 9 Úmluvy o právech dítěte, která byla přijata Valným shromážděním Spojených národů rezolucí 44/25 ze dne 20. listopadu 1989 a v platnost vstoupila dne 2. září 1990. Viz také rozsudek ESLP ze dne 6. července 2010, Neulinger a Shuruk v. Švýcarsko, CE:ECHR:2010:0706JUD004161507, body 49 až 64.

[63] – Svědčí o tom místo, které zaujímá v kapitole VII směrnice 2011/95.

89. Východiskem a základem tohoto práva je materiální a psychologická podpora, kterou si mohou rodinní příslušníci navzájem poskytovat a podílet se tak na blahu a ochraně každého z nich [64]. Zatímco nucený exil vystavuje osobu požívající mezinárodní ochrany skutečnému riziku, že bude trvale oddělena od rodiny, vystavuje tento exil rodinné příslušníky této osoby, kteří zůstali v zemi původu bez její podpory, nejen nebezpečí pronásledování, ale také riziku ekonomické a sociální nejistoty, možnému násilí a vykořisťování, či dokonce „ponechání svému osudu“, jelikož útěk ze země se často rovná dlouhodobé nemožnosti vrátit se do země původu [65]. Ačkoliv je nebezpečí pronásledování nebo vážné újmy, kterým jsou rodinní příslušníci osobně vystaveni, důvodem pro to, aby jim byla přiznána mezinárodní ochrana, rizika ekonomické a sociální nejistoty, která by na ně mohla dopadnout, naproti tomu k jejímu přiznání nepostačují.

90. Právní úprava obsažená v čl. 23 odst. 2 směrnice 2011/95 si klade za cíl zaručit zachování celistvosti rodiny v posledně uvedeném případě. I když tento cíl není uveden mezi hlavními cíli této směrnice, které jsou citovány v bodě 12 odůvodnění této směrnice, stanoví její čl. 23 odst. 2 hostitelskému členskému státu obzvláště jasné a přesné povinnosti. Hostitelský členský stát musí umožnit osobě požívající mezinárodní ochrany vést normální rodinný život na území tohoto státu, a to tím, že rodinným příslušníkům této osoby poskytne ekonomické a sociální výhody nezbytné pro uspokojení jejich základních potřeb a integraci v tomto státě [66].

91. Podle UNHCR tak musí být zachování celistvosti rodiny „prostředkem k zajištění zdání normality v životě poznamenaném vykořeněním“ [67].

92. Hlavním cílem, který tím unijní normotvůrce sleduje, a to, aniž by chtěl zasahovat do podmínek pro přiznání mezinárodní ochrany, je zachování celistvosti rodiny, jejíž základní složka, tedy partnerský pár a děti, se již nachází v hostitelském členském státě. Tím, že manželům poskytuje možnost vydělávat si v tomto státě na živobytí a dětem možnost chodit do školy, tím že jim dává možnost získat povolení k pobytu, které lze prodloužit, mít důstojné bydlení a nárok na přístup ke zdravotní péči, čl. 23 odst. 2 směrnice 2011/95 posiluje ekonomickou a sociální situaci rodiny, a chrání tak každého člena této rodiny. Již na základě tohoto mechanismu koncipovaného na podporu celistvosti rodiny a integrace každého jejího člena, má rodina získat stabilní a samostatné postavení v hostitelském členském státě.

93. Z toho vyplývá – a tím směřuji k odpovědi na třetí předběžnou otázku – že použití čl. 23 odst. 2 směrnice 2011/95 nemůže záviset na možnostech přesídlení rodiny do třetí země, a to i kdyby někteří její členové měli státní příslušnost této země. Smyslem předmětného ustanovení je umožnit osobě požívající mezinárodní ochrany požívat práv, která jí tato ochrana poskytuje, při současném zachování společného rodinného života na území hostitelského členského státu. Zohlednění takovéto možnosti by ve svém důsledku zbavilo ustanovení zakotvená v čl. 23 odst. 2 směrnice 2011/95 užitečného účinku, jelikož by to předpokládalo, že se osoba požívající mezinárodní ochrany zřekne práva na azyl, které je jí zde přiznáno.

94. Domnívám se tedy, že unijní zákonodárce nezamýšlel v čl. 23 odst. 2 směrnice 2011/95 zaručit zachování celistvosti rodiny osoby požívající mezinárodní ochrany tím, že příslušným vnitrostátním orgánům umožní přiznat stejnou mezinárodní ochranu rodinným příslušníkům

64 – Viz Feller, E., Türk, V., a Nicholson, R., *op., cit.*: „Respecter le principe de l’unité de la famille est un des principaux moyens de protéger la famille du réfugié“, s. 624.

65 – Viz Feller, E., Türk, V., a Nicholson, R., *op., cit.*, s. 626 a 627.

66 – Viz zejména body 41 až 48 odůvodnění směrnice 2011/95.

67 – Otázky týkající se ochrany rodiny ze dne 4. června 1999, bod 15 (viz poznámka pod čarou 38 tohoto stanoviska).

této osoby, a zejména jejímu nezletilému dítěti, aniž by tyto orgány provedly individuální posouzení žádosti a bez ohledu na to, zda situace rodinného příslušníka svědčí o existenci potřeby mezinárodní ochrany ve smyslu této směrnice.

95. S ohledem na všechny tyto skutečnosti proto navrhuji Soudnímu dvoru, aby rozhodl, že čl. 23 odst. 2 směrnice 2011/95 brání vnitrostátní právní úpravě, podle které má příslušný vnitrostátní orgán zaručit zachování celistvosti rodiny osoby požívající mezinárodní ochrany tím, že takovou ochranu přizná rodinným příslušníkům této osoby, a zejména jejímu nezletilému dítěti, kteří sami podmínky nezbytné pro získání mezinárodní ochrany nesplňují.

## B. K první otázce týkající se výkladu článku 3 směrnice 2011/95

96. Podstatou první předběžné otázky předkládajícího soudu je, zda článek 3 směrnice 2011/95 musí být vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě, podle které je příslušný vnitrostátní orgán, za účelem zaručení zachování celistvosti rodiny, oprávněn přiznat nezletilému dítěti osoby požívající mezinárodní ochrany postavení uprchlíka nebo status doplňkové ochrany v případě, že toto dítě má státní příslušnost jiné země, než je země jeho rodiče, a jejíž ochrany se v zásadě může domáhat.

### *1. Rozsah prostoru pro uvážení, který článek 3 směrnice 2011/95 přiznává členským státům*

97. Podle článku 3 směrnice 2011/95 „[č]lenské státy mohou zavést nebo zachovávat příznivější normy pro určování osob splňujících podmínky pro získání postavení uprchlíka nebo osoby, která má nárok na doplňkovou ochranu, a pro určování obsahu mezinárodní ochrany, jsou-li slučitelné s touto směrnicí“ [68].

98. Zaprvé, z článku 3 směrnice 2011/95 ve spojení s bodem 14 odůvodnění této směrnice vyplývá, že členské státy mohou v rámci posouzení žádosti o mezinárodní ochranu zavést nebo zachovávat příznivější normy pro určení osob, které splňují podmínky pro přiznání této ochrany.

99. Předně pojem „žádost o mezinárodní ochranu“ je definován v čl. 2 písm. h) směrnice 2011/95 jako „žádost o ochranu členským státem podaná státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti, u níž lze předpokládat, že žadatel usiluje o získání postavení uprchlíka nebo statusu doplňkové ochrany“. Je zde upřesněno, že žadatel nežádá výslovně o jinou formu ochrany, jež nespadá do oblasti působnosti této směrnice.

100. Dále pak tím, že odkazuje na „podmínky pro získání“ postavení uprchlíka nebo statusu doplňkové ochrany, se unijní normotvůrce odvolává výlučně na podmínky pro získání, které výslovně uvádí v kapitolách II až VI uvedené směrnice.

101. Zadruhé z výhrady, kterou vyjadřuje unijní normotvůrce a která se týká nezbytné slučitelnosti těchto příznivějších norem se směrnicí 2011/95, vyplývá, že prostor členských států pro uvážení je třeba určit z hlediska hmotněprávních a procesních pravidel stanovených touto směrnicí a z hlediska cílů, které tato směrnice sleduje [69].

[68] – V tomto ohledu viz rozsudek ze dne 18. prosince 2014, M’Bodj (C-542/13, EU:C:2014:2452, bod 42 a citovaná judikatura).

[69] – Vzhledem k tomu, že se musí jednat o příznivější normy, rozumí se, že při využívání tohoto prostoru pro uvážení musí být dodržována základní práva dotyčných osob.

102. Připomínám, že v souladu s čl. 78 odst. 2 SFEU má směrnice 2011/95 zaručit jednotnou povahu azylového statusu a statusu doplňkové ochrany tím, že je mezinárodní ochrana poskytována na základě kritérií, jež jsou společná členským státům, a po provedení individuálního posouzení situace žadatele.

103. Na rozdíl od směrnice 2004/83, která stanovila minimální normy, je směrnice 2011/95 součástí úplného souboru pravidel, harmonizovaných na unijní úrovni, a sice společného azylového systému, který si klade za cíl standard norem zajišťujících vyšší úroveň ochrany. Zatímco v rámci kapitole I této směrnice unijní normotvůrce definuje působnost této směrnice a základní pojmy za účelem jejího provedení, v kapitolách II až VI vymezuje hmotněprávní a procesní podmínky pro poskytnutí mezinárodní ochrany. V rozsudku ze dne 14. května 2019, M a další (Odnětí postavení uprchlíka)[70], Soudní dvůr rozhodl, že směrnice 2011/95 stanoví společné pojmy a kritéria, které jsou charakteristické pro Unii[71].

104. Za těchto okolností se nedomnívám, že členský stát může využít svého rozhodovacího prostoru k tomu, aby tyto společné pojmy a kritéria definoval jiným způsobem a aby přijal právní úpravu, na základě níž by postavení uprchlíka nebo status doplňkové ochrany mohly být uděleny z jiných důvodů, než jsou ty, které směrnice 2011/95 výslovně stanoví, a na základě posouzení žádosti, které by nebylo individuální.

105. Takový výklad nezbavuje článek 3 této směrnice užitečného účinku.

106. Prostor, který členským státům článek 3 směrnice 2011/95 poskytuje, zůstává dostatečně široký na to, aby mohly přijmout příznivější normy, které jsou v souladu s pravidly stanovenými touto směrnicí.

107. Na jedné straně obsahuje směrnice 2011/95 řadu fakultativních ustanovení a je na členských státech, zda je provedou[72].

108. Na druhé straně některé pojmy pro provedení této směrnice zásadní nejsou definovány *stricto sensu*. Je tomu tak například v případě pojmu „pronásledování“. Jak uvádí EASO, jedná se o pojem „flexibilní, přizpůsobitelný a dostatečně otevřený, aby zohledňoval neustále se měnící formy pronásledování“[73]. Unijní normotvůrce zejména nestanoví taxativním výčtem možné formy pronásledování a důvody, na nichž se pronásledování zakládá, mohou být posouzeny členskými státy různě, jak to názorně dokládají spory, které jsou Soudnímu dvoru předkládány.

109. Připomínám, že určení potřeby mezinárodní ochrany je věcí individuálního posouzení žádosti. Je na každém členském státu, aby zvážil, v jakém rozsahu mají být společné pojmy a kritéria definované ve směrnici 2011/95 provedeny za účelem jejich účinnějšího uplatnění na základě tohoto posouzení. V rámci tohoto individuálního zhodnocení mohou členské státy stanovit mírnější požadavky pro účely posouzení nebezpečí pronásledování nebo vážné újmy,

[70] – C-391/16, C-77/17 et C-78/17, EU:C:2019:403.

[71] – Viz rozsudek ze dne 14. května 2019, M a další (Odnětí postavení uprchlíka) (C-391/16, C-77/17 a C-78/17, EU:C:2019:403, bod 83).

[72] – Viz například ustanovení směrnice 2011/95 uvedená v čl. 5 odst. 3 (následná žádost), v čl. 14 odst. 4 a 5 (odnětí postavení uprchlíka), v čl. 17 odst. 3 (vyloučení ze statusu doplňkové ochrany), v čl. 19 odst. 2 (odnětí statusu doplňkové ochrany), v čl. 21 odst. 2 a 3 (ochrana před navracením), v čl. 23 odst. 4 a 5 (zachování celistvosti rodiny), v čl. 29 odst. 2 (sociální péče), jakož i v čl. 35 (dobrovolný návrat).

[73] – Viz *Praktická příručka EASO: Podmínky, které je třeba splnit pro poskytnutí mezinárodní ochrany*, duben 2018, s. 16.

kterým je žadatel vystaven [74]. Mohou také zavést příznivější normy při posuzování potřeby mezinárodní ochrany v případě příslušníků téže rodiny, a zejména v případě dětí, a to například zmírněním požadované míry pronásledování nebo vážné újmy, než je požadováno směrnicí. V rámci posouzení potřeby mezinárodní ochrany je totiž třeba zohlednit zvláštní zranitelnost rodinných příslušníků. Udělení mezinárodní ochrany hlavě rodiny například vystavuje rodinné příslušníky zvýšenému nebezpečí, a to z důvodů týkajících se jich osobně nebo již z důvodu jejich příbuzenského vztahu [75]. UNHCR v tomto smyslu doporučil, aby bylo přiznáno „odvozené" postavení uprchlíka rodičům osob, které se mohou stát obětí mrzačení ženských pohlavních orgánů [76], pokud by jim hrozilo pronásledování z důvodu jimi vyjádřeného nesouhlasu s touto praktikou.

110. V rámci posouzení potřeby mezinárodní ochrany je třeba vzít v úvahu i to, že děti jsou obzvlášť zranitelné. Jednání či hrozby, u kterých by v případě dospělé osoby bylo možné mít za to, že nedosahují intenzity pronásledování, mohou takovou intenzitu mít, jedná-li se o dítě.

111. Jedná se přitom o parametry, které směrnice 2011/95 neupravuje a ponechává je na posouzení každého členského státu.

112. Domnívám, že právě v tomto smyslu je třeba vykládat rozsudek ze dne 4. října 2018, Ahmedbekova [77]. V konkrétním kontextu věci, ve které byl tento rozsudek vydán, Soudní dvůr rozhodl, že členský stát může, na základě článku 3 směrnice 2011/95, rozšířit mezinárodní ochranu, která byla přiznána jednomu rodinnému příslušníkovi, i na další příslušníky této rodiny, ovšem za podmínky, že se na dotyčného rodinného příslušníka nevztahuje některý z důvodů vyloučení uvedených v článku 12 této směrnice a jeho situace vzhledem k potřebě zachovat celistvost rodiny nepostrádá vazbu na logiku mezinárodní ochrany.

113. V uvedené věci pocházeli tři dotčení rodinní příslušníci z Ázerbájdžánu, přičemž matka a otec této rodiny měli za to, že jim v této zemi hrozí pronásledování a všichni její příslušníci odešli do Bulharska, aby zde každý zvlášť a současně podali žádost o mezinárodní ochranu s tím, že matka žádala o přiznání této ochrany také pro svého syna, ázerbájdžánského státního příslušníka. Všichni splňovali definici „rodinných příslušníků" ve smyslu čl. 2 písm. j) směrnice 2011/95 a osobní právní postavení žádného z nich nebránilo přiznání mezinárodní ochrany. Skutečnost, že situace těchto rodinných příslušníků byla po faktické i právní stránce shodná, byla podle mého názoru pro účely výkladu článku 3 směrnice 2011/95 v této věci určující.

114. Soudní dvůr přitom neopomenul vymezit pro využití tohoto prostou pro uvážení pravidla.

115. Zaprvé s odvoláním na důvody vyloučení uvedené v článku 12 směrnice 2011/95 se Soudní dvůr vyslovil pro to, aby nebylo možné přiznat mezinárodní ochranu rodinnému příslušníkovi, který takovou ochranu zjevně nepotřebuje – jelikož požívá ochrany jiné organizace OSN nebo

74 – Mám na mysli například míru závažnosti pronásledování, jeho opakující se povahu, původce pronásledování a důvody pronásledování. Viz zejména rozsudek ze dne 5. září 2012, Y a Z (C-71/11 a C-99/11, EU:C:2012:518), týkající se výkladu pojmu „svoboda náboženského vyznání".

75 – Viz bod 36 odůvodnění směrnice 2011/95.

76 – Viz Pokyny k žádostem o azyl týkajícím se mrzačení ženských pohlavních orgánů, květen 2009, dostupné na následující internetové adrese: https://www.unhcr.org/fr/publications/legal/4fd737379/note-dorientation-demandes-dasile-relatives-mutilations-genitales-feminines.html, bod 11.

77 – C-652/16, EU:C:2018:801.

mu příslušné úřady hostitelského členského státu udělily práva a povinnosti spojené s udělením státní příslušnosti tohoto státu nebo práva a povinnosti jim rovnocenné [78] – nebo kterého lze považovat za osobu, která není hodna ochrany s tímto statusem spojené [79].

116. Soudní dvůr tak následoval logiku rozsudku ze dne 9. listopadu 2010, B a D [80], ve kterém rozhodl, že ustanovení článku 3 směrnice 2004/83 neumožňují přiznat postavení uprchlíka stanovené touto směrnicí osobě, která je z něj vyloučena podle čl. 12 odst. 2 této směrnice z důvodu, že se dopustila nepolitického zločinu, a to v zájmu „zachování důvěryhodnosti systému ochrany“ stanoveného touto směrnicí [81].

117. Je-li rozšíření mezinárodní ochrany vyloučeno na základě článku 12 směrnice 2011/95 zejména z důvodu, že rodinnému příslušníkovi byla udělena práva spojená s udělením státní příslušnosti země pobytu, tím spíše nesmí být takové rozšíření možné v případě, že tento rodinný příslušník požívá práv spojených se svou státní příslušností, a zejména ochrany země svého původu.

118. Zadruhé, když Soudní dvůr formuloval požadavek, aby situace rodinného příslušníka nepostrádala „vzhledem k potřebě zachovat celistvost rodiny […] vazbu na logiku mezinárodní ochrany“ [82], odvolával se podle mého názoru na článek 23 směrnice 2011/95 a vyjádřil svou vůli omezit takové rozšíření na rodinné příslušníky uvedené v čl. 2 písm. j) této směrnice. Z důvodů, které jsem objasnil v bodě 49 a následujících tohoto stanoviska, si předmětná směrnice klade za cíl zachování celistvosti rodiny osoby požívající mezinárodní ochrany v případě, že je tato osoba nucena opustit zemi svého původu z důvodu pronásledování nebo vážné újmy, kterým je v této zemi vystavena, v důsledku čehož hrozí zpřetrhání rodinných vazeb.

119. Kritérium, podle kterého situace rodinného příslušníka nesmí postrádat „vzhledem k potřebě zachovat celistvost rodiny vazbu na logiku mezinárodní ochrany“, pak vychází z rozsudku ze dne 18. prosince 2014, M’Bodj [83].

120. Právě s ohledem na tuto logiku, kterou sleduje mezinárodní ochrana, Soudní dvůr rozhodl, v rozsudku ze dne 18. prosince 2014, M’Bodj [84], že je v rozporu s článkem 3 směrnice 2004/83 vnitrostátní právní úprava, podle které lze status doplňkové ochrany přiznat státnímu příslušníkovi třetí země, který byl v hostitelském členském státě obětí napadení a kterému hrozí zhoršení zdravotního stavu v důsledku neexistence odpovídající léčby v zemi jeho původu. Podle Soudního dvora totiž bylo „přiznání nároku na postavení nebo status upravené ve směrnici 2004/83 státním příslušníkům třetích zemí, kteří se ocitli v situacích postrádající jakoukoli vazbu na logiku mezinárodní ochrany, […] v rozporu s celkovou systematikou a s cíli této směrnice“ [85].

78 – Viz čl. 12 odst. 1 směrnice 2011/95, který přebírá důvody uvedené v článku 1 oddílech D a E Ženevské úmluvy. Pro názorný příklad viz rozsudek ze dne 13. ledna 2021, Bundesrepublik Deutschland (Postavení uprchlíka v případě osoby bez státní příslušnosti palestinského původu) (C-507/19, EU:C:2021:3, body 49 a 50).

79 – Viz čl. 12 odst. 2 směrnice 2011/95, který vylučuje z přiznání postavení uprchlíka osobu, která se dopustila zločinu proti míru nebo lidskosti, válečného zločinu nebo vážného nepolitického zločinu nebo je vinna činy, které jsou v rozporu se zásadami a cíli OSN. Toto ustanovení přebírá důvody uvedené v článku 1, oddílu F Ženevské úmluvy.

80 – C-57/09 a C-101/09, EU:C:2010:661. Ve věci B (C-57/09) měl příslušný vnitrostátní orgán za to, že B musí být vyloučen z postavení uprchlíka proto, že se dopustil vážného nepolitického zločinu. Ve věci (C-101/09) bylo D přiznáno postavení uprchlíka a následně bylo zahájeno řízení o jeho odnětí pro údajné spáchání závažného zločinu a existenci činů, které jsou v rozporu s cíli a zásadami Organizace spojených národů.

81 – Viz rozsudek ze dne 9. listopadu 2010, B a D (C-57/09 a C-101/09, EU:C:2010:661, body 114 a 115).

82 – Rozsudek ze dne 4. října 2018, Ahmedbekova (C-652/16, EU:C:2018:801, bod 74).

83 – C-542/13, EU:C:2014:2452.

84 – C-542/13, EU:C:2014:2452.

85 – Rozsudek ze dne 18. prosince 2014, M’Bodj (C-542/13, EU:C:2014:2452, bod 44).

121. Právě optikou této analýzy je třeba posoudit, zda ustanovení obsažená v § 26 odst. 2 AsylG spadají do prostoru pro uvážení, který článek 3 směrnice 2011/95 dává členským státům.

### *2. Posouzení dotčené právní úpravy*

122. S ohledem na výše uvedené skutečnosti mám za to, že přijetím takové právní úpravy, jako je § 26 odst. 2 AsylG, německý zákonodárce překročil meze prostoru pro uvážení, který mu poskytuje článek 3 směrnice 2011/95 [86].

123. Pokud totiž nezletilé dítě osoby požívající mezinárodní ochrany nesplňuje hmotněprávní podmínky pro přiznání takové ochrany, může mu být na základě žádosti, kterou podá na základě těchto právních předpisů, taková ochrana udělena, v daném případě, za účelem ochrany rodiny, a to za hmotněprávních a procesních podmínek odlišných od těch, které stanoví směrnice 2011/95.

124. Domnívám se, že takovou žádost, podanou za účelem zachování celistvosti rodiny, není možné kvalifikovat jako „žádost o mezinárodní ochranu“ ve smyslu čl. 2 písm. h) směrnice 2011/95 [87], nýbrž je žádostí, kterou toto dítě žádá o jiný druh ochrany, jež nespadá do oblasti působnosti této směrnice.

125. Ve svém stanovisku ve věci Ahmedbekova [88] generální advokát Paolo Mengozzi upřesnil, že „žádost, prostřednictvím které rodinný příslušník osoby, která splňuje kritéria pro přiznání postavení uprchlíka, požaduje, aby byl rovněž uznán za uprchlíka, a to bez ohledu na existenci oprávněných obav před pronásledováním, které se ho osobně týkají, nemůže být *stricto sensu* považována za žádost, která je založena na čl. 1 oddílu A Ženevské úmluvy, jak to naopak vyžaduje článek 3 směrnice 2011/95 ve světle bodu 14 odůvodnění této směrnice“ [89].

126. Zaprvé předmětná žádost směřuje k tomu, aby bylo dítěti přiznáno postavení uprchlíka nebo status doplňkové ochrany, přestože toto dítě mezinárodní ochranu ve smyslu čl. 2 písm. a) směrnice 2011/95 nepotřebuje.

127. S ohledem na cíl ochrany rodiny sledovaný předmětnou vnitrostátní právní úpravou nahrazuje tato právní úprava hmotněprávní podmínky pro přiznání mezinárodní ochrany stanovené ve směrnici 2011/95 jinou podmínkou, která se týká existence vztahu rodiče a dítěte mezi žadatelem a osobou požívající mezinárodní ochrany. Předmětná právní úprava tedy umožňuje udělit mezinárodní ochranu, i když žadatel nesplňuje v tomto ohledu žádné ze základních kritérií, konkrétně zjištění pronásledování nebo vážné újmy ze strany určitého původce, proti kterým je ochrana potřebná z důvodu nečinnosti země původu.

128. Takové nahrazení ve svém důsledku zbavuje užitečného účinku ustanovení o ukončení mezinárodní ochrany a vyloučení z této ochrany, která jsou úzce navázána na podmínky jejího přiznání. Dítěti by tak mohlo být přiznáno postavení uprchlíka nebo status doplňkové ochrany v situaci, kdy mezinárodní ochranu nutně nepotřebuje, ale i v situaci, kdy by bylo dítě z takové ochrany v zásadě vyloučeno, například z důvodu svého osobního právního postavení, jelikož má

[86] – Sdílím tedy názor formulovaný předkládajícím soudem, podle kterého německý zákonodárce šel „výrazně nad rámec“ povinnosti vyjádřené v čl. 23 odst. 2 směrnice 2011/95 „chránit“ rodinné příslušníky, kteří sami nesplňují podmínky pro získání takové ochrany.

[87] – V německém právu je toto postavení kvalifikováno jako „rodinný azyl“. Ustanovení § 26 je nadepsáno následovně: „Familienasyl und internationaler Schutz für Familienangehörige“ (rodinný azyl a mezinárodní ochrana rodinných příslušníků).

[88] – C-652/16, EU:C:2018:514.

[89] – Stanovisko generálního advokáta P. Mengozziho ve věci Ahmedbekova (C-652/16, EU:C:2018:514, bod 55).

práva spojená se státní příslušností hostitelského členského státu, nebo jednoduše proto, že má možnost domáhat se, jako je tomu ve věci v původním řízení, vnitrostátní ochrany země svého původu.

129. Zadruhé žádost podaná na základě § 26 odst. 2 AsylG může vést k přiznání mezinárodní ochrany, i když situace dítěte vzhledem k potřebě zachovat celistvost rodiny postrádá vazbu na logiku mezinárodní ochrany ve smyslu rozsudku ze dne 4. října 2018, Ahmedbekova [90].

130. Na rozdíl od § 26 odst. 1 (odvozené právo manžela nebo nesezdaného partnera) a odst. 3 (odvozené právo příbuzných ve vzestupné linii) AsylG, se § 26 odst. 2 tohoto zákona zjevně použije bez ohledu na to, zda dítě bylo součástí rodiny v době, kdy osoba požívající mezinárodní ochrany byla nucena opustit zemi původu.

131. Zatřetí taková žádost může vést k přiznání mezinárodní ochrany na základě jakéhosi „kolektivního účinku“, aniž by příslušný vnitrostátní orgán provedl individuální posouzení situace dítěte.

132. Jak zdůraznila německá vláda na jednání, třebaže automatické přiznání takové ochrany může příslušnému vnitrostátnímu orgánu zjednodušit a ulehčit posouzení, které mu přísluší, mám za to, že takový automatismus neumožňuje řádně zohlednit individuální situaci dítěte. Povinnost nalézt řešení, které je v nejlepším zájmu tohoto dítěte, vyžaduje, aby hostitelský členský stát pečlivě posoudil skutečnosti a okolnosti týkající se situace dítěte a náležitě přihlédl k jeho osobní situaci. Jak uznala německá vláda na jednání, tento nedostatek je zvýrazněn tím, že „odvozená“ povaha postavení uprchlíka, které je dítěti přiznáno, má ten následek, že pokud z nějakého důvodu otec dítěte ztratí postavení uprchlíka, automaticky o něj přijde i dítě.

133. Nejsem kromě toho přesvědčen o tom, že nejlepší zájmy dítěte vyžadují, aby bylo dítěti automaticky přiznáno postavení uprchlíka nebo status doplňkové ochrany, a to zejména v takové situaci, jako je situace dotčená v projednávané věci, kdy mezinárodní ochranu nepotřebuje. Připomínám, že účelem ani smyslem práva na azyl, jak jej zakotvuje článek 18 Listiny, není zaručit zachování celistvosti rodiny, nýbrž reagovat na potřebu mezinárodní ochrany. Přiznání takového postavení či statutu tudíž nutně nechrání práva rodiny a dítěte více než přiznání práv konkrétně stanovených za tím účelem v čl. 23 odst. 2 směrnice 2011/95, respektive v rámci směrnice 2003/86.

134. Předně zdůrazňuji, že postavení uprchlíka nebo status doplňkové ochrany přiznané mezinárodní ochranou mají zvláštní charakter a aktivují uplatnění souboru specifických pravidel a povinností. V některých členských státech přiznání mezinárodní ochrany předpokládá, že osoba požívající této ochrany již se zemí svého původu, včetně jejích konzulárních úřadů, neudržuje vztah a tuto zemi nenavštěvuje, a to pod sankcí odnětí nebo ukončení této ochrany. Je-li toto pravidlo zcela namístě v zájmu zajištění ochrany těch, kterým v důsledku útěku hrozí, že budou vystaveni represáliím, použití tohoto pravidla naopak ztrácí smysl v takové situaci, jako je situace dotčená v projednávané věci, kdy by dítě bylo bez legitimního důvodu připraveno o vazby na zemi své státní příslušnosti. Stejně tak považuji v takové situaci za neodůvodněné, aby hostitelský členský stát nahrazoval vnitrostátní ochranu, na niž má toto dítě nárok, mezinárodní ochranou a plnil ve vztahu k tomuto dítěti povinnosti příslušející zemi jeho původu.

[90] – C-652/16, EU:C:2018:801.

135. Dále nesmíme ztrácet ze zřetele, že vedle ustanovení obsažených v čl. 23 odst. 2 směrnice 2011/95 umožňuje společný evropský azylový systém chránit rodinný život uprchlíka a zaručit ochranu nejlepšího zájmu dítěte i dalšími nástroji sekundárního práva, čímž se Unie odlišuje od jiných právních systémů.

136. V návaznosti na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva stanoví směrnice 2003/86 zvláštní režim a příznivější podmínky pro sloučení rodiny osob požívajících mezinárodní ochrany [91]. Sloučení rodiny je zde pojato jako logický důsledek práva na celistvost rodiny uprchlíka a zachování její celistvosti. V rozsudku ze dne 12. dubna 2018, A a S [92], Soudní dvůr kvalifikoval jakožto „vnitřní vztah […] mezi právem na sloučení rodiny stanoveným v čl. 10 odst. 3 písm. a) směrnice 2003/86 a postavením uprchlíka“ [93]. Existence takového vztahu znamená nikoliv zaměňování pravidel týkajících se přiznání mezinárodní ochrany s pravidly, která mají za cíl respektování rodinného života osoby požívající mezinárodní ochrany, ale spíše provázání těchto dvou souborů pravidel tak, aby byl zaručen smysl a užitečný účinek každého z nich.

137. Jak dokládá bod 6 odůvodnění směrnice 2003/86, tato směrnice se vztahuje nejen na zachování rodinného života, ale i na založení rodinného života, jelikož rodinné vztahy mohou existovat před vstupem osoby usilující o sloučení rodiny na území hostitelského členského státu nebo vzniknout po jejím vstupu [94]. Z ustálené judikatury dále vyplývá, že ustanovení směrnice 2003/86 musí být vykládána a uplatňována ve světle článku 7 a čl. 24 odst. 2 a 3 Listiny, které ukládají členským státům povinnost posuzovat dotčené žádosti o sloučení rodiny v zájmu dotyčných dětí a s cílem upřednostnit rodinný život [95].

138. V tomto kontextu, a v odpovědi na třetí předběžnou otázku se domnívám, že v takové situaci, jako je situace dotčená v projednávané věci, která zjevně spadá do působnosti směrnice 2003/86, není pro účely zajištění respektování rodinného života osoby požívající mezinárodní ochrany relevantní přihlížet k možnostem rodiny přesídlit do třetí země. Po této osobě totiž nelze požadovat, ani od ní rozumně očekávat, aniž by byl popřen smysl této směrnice, aby se za tím účelem zřekla mezinárodní ochrany, kterou jí hostitelský stát poskytuje, a usadila se ve třetí zemi.

139. Začtvrté § 26 odst. 2 AsylG je podle mého názoru v rozporu s vůlí unijního normotvůrce přiznat stejná práva a stejné výhody všem osobám požívajícím mezinárodní ochrany tak, aby se jim dostalo rovnocenného zacházení a měly rovnocenné životní podmínky bez ohledu na to, o jaký hostitelský členský stát se jedná. Předmětná právní úprava tím, že předpokládá takřka

[91] – Viz bod 8 odůvodnění směrnice 2003/86, jakož i rozsudek ze dne 12. dubna 2018, A a S (C-550/16, EU:C:2018:248, bod 32). Viz také sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu Pokyny pro používání směrnice 2003/86/ES o právu na sloučení rodiny [COM(2014) 210 final] (bod 6). Viz dále rozsudek ESLP ze dne 10. července 2014, Tanda-Muzinga v. Francie, CE:ECHR:2014:0710JUD000226010, bod 76. Směrnice 2003/86 se vztahuje pouze na sloučení rodiny uprchlíků. Osoby požívající doplňkové ochrany by nicméně měly mít právo na respektování rodinného života za stejných podmínek, jaké jsou poskytnuty uprchlíkům s ohledem na cíle sledované směrnicí 2011/95 (přijaté po směrnici 2003/86) a doporučení, která UNHCR formuloval ve své odpovědi na Zelenou knihu o právu na sloučení rodiny státních příslušníků třetích zemí, kteří pobývají v Evropské unii (směrnice 2003/86/ES) [COM(2011) 735 final] (dostupná na následující internetové adrese: https://www.unhcr.org/protection/operations/4f54e3fb13/refugee-family-reunification-unhcrs-response-european-commission-green.html).

[92] – C-550/16, EU:C:2018:248.

[93] – Rozsudek ze dne 12. dubna 2018, A a S (C-550/16, EU:C:2018:248, bod 62).

[94] – V tomto ohledu viz rozsudek ze dne 4. března 2010, Chakroun (C-578/08, EU:C:2010:117, bod 59). Viz také zelená kniha Komise citovaná v poznámce pod čarou 91 tohoto stanoviska, zejména bod 4.2, „Další otázky týkající se azylu“ (s. 7). V tomto smyslu viz také rozsudek ESLP ze dne 10. července 2014, Mugenzi v. France, CE:ECHR:2014:0710JUD005270109, bod 54.

[95] – Viz rozsudek ze dne 16. července 2020, État belge (Sloučení rodiny – nezletilé dítě) (C-133/19, C-136/19 a C-137/19, EU:C:2020:577, bod 35 a citovaná judikatura).

automatické přiznání mezinárodní ochrany nezletilému dítěti osoby požívající takové ochrany, a to nezávisle na situaci, ve které se toto dítě nachází, může zvýšit riziko druhotného pohybu žadatelů o mezinárodní ochranu.

140. S ohledem na tyto úvahy by v takové situaci, jako je situace dotčená v projednávané věci, byla žalobkyni v původním řízení přiznána na základě § 26 odst. 2 AsylG mezinárodní ochrana, ačkoliv zaprvé se narodila na německém území dva roky poté, co její otec, syrský státní příslušník, získal postavení uprchlíka, zadruhé má jinou státní příslušnost než její otec a v zásadě může využít ochrany země své státní příslušnosti (Tunisko), zatřetí nedomáhá se mezinárodní ochrany z důvodu nebezpečí pronásledování v zemi své státní příslušnosti, začtvrté vzhledem k tomu, že se narodila na německém území, je *a priori* držitelkou povolení k pobytu [96], a konečně zapáté, právě s ohledem na statut uprchlíka přiznaný jejímu otci v Německu, má nárok na sloučení rodiny zakotvené směrnicí 2003/86.

141. Se zřetelem k těmto skutečnostem by tudíž bylo v rozporu s celkovou systematikou a cíli směrnice 2011/95 přiznání nároku na postavení nebo status upravené v této směrnici dítěti, které se nachází v takové situaci, jako je situace dotčená v této věci a která podle mého soudu postrádá jakoukoli vazbu na logiku mezinárodní ochrany ve smyslu rozsudku ze dne 4. října 2018, Ahmedbekova [97].

142. S ohledem na všechny tyto úvahy navrhuji Soudnímu dvoru, aby rozhodl, že článek 3 směrnice 2011/95 musí být vykládán v tom smyslu, že brání takové vnitrostátní právní úpravě, jako je právní úprava dotčená ve věci v původním řízení, podle které má příslušný vnitrostátní orgán zaručit zachování celistvosti rodiny uprchlíka nebo osoby požívající doplňkové ochrany tím, že mezinárodní ochranu přizná nezletilému dítěti takové osoby, aniž tento orgán provede individuální posouzení předmětné žádosti, a bez ohledu na to, zda situace tohoto dítěte svědčí o existenci potřeby mezinárodní ochrany či prokazuje vazbu na logiku mezinárodní ochrany.

143. Vzhledem k tomu, jaké odpovědi navrhuji na první a druhou předběžnou otázku, není podle mého názoru třeba odpovědět samostatně zodpovědět třetí předběžnou otázku.

## V. Závěry

144. S ohledem na výše uvedené úvahy navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na předběžné otázky Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správní soud, Německo) následovně:

„1) Článek 23 odst. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany, musí být vykládán v tom smyslu, že brání takové vnitrostátní právní úpravě, jako je právní úprava dotčená ve věci v původním řízení, podle které má příslušný vnitrostátní orgán zaručit zachování celistvosti rodiny osoby požívající mezinárodní ochrany tím, že takovou ochranu přizná rodinným příslušníkům této osoby, a zejména jejímu nezletilému dítěti, kteří sami podmínky nezbytné pro získání mezinárodní ochrany nesplňují.

[96] – V tomto ohledu viz § 33 Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet (zákon o pobytu, výdělečné činnosti a integraci cizinců na spolkovém území) ze dne 30. července 2004 (BGBl. 2004 I, s. 1950). V projednávané věci ze spisu nevyplývá, že by pobyt rodiny nebo některého z jejích členů na německém území byl ohrožen.

[97] – C-652/16, EU:C:2018:801.

2) Článek 3 směrnice 2011/95 musí být vykládán v tom smyslu, že brání takové vnitrostátní právní úpravě, jako je právní úprava dotčená ve věci v původním řízení, podle které má příslušný vnitrostátní orgán zaručit zachování celistvosti rodiny uprchlíka nebo osoby požívající doplňkové ochrany tím, že mezinárodní ochranu přizná nezletilému dítěti takové osoby, aniž tento orgán provede individuální posouzení předmětné žádosti, a bez ohledu na to, zda situace tohoto dítěte svědčí o existenci potřeby mezinárodní ochrany či prokazuje vazbu na logiku mezinárodní ochrany.“